WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (druga izba)
z dnia 8 lipca 2004 r. *

W sprawie T-50/00

Dalmine SpA, z siedzibą w Dalmine (Włochy), reprezentowanej przez adwokatów M. Siragusę i F. Morettiego, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez M. Erharta i A. Whelana, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokata A. Dal Ferro, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2003/382/WE z dnia 8 grudnia 1999 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (Sprawa IV/E-1/35.860-B — Rury stalowe bez szwu) (Dz.U. 2003, L 140, str. 1), lub ewentualnie żądanie obniżenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą,

* Język postępowania: włoski.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(druga izba),

w składzie: N. J. Forwood, prezes, J. Pirrung i A. W. H. Meij, sędziowie,

sekretarz: J. Plingers, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniach 19, 20 i 21 marca 2003 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności faktyczne i przebieg postępowania [1]

1 Niniejsza sprawa dotyczy decyzji Komisji 2003/382/WE z dnia 8 grudnia 1999 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (Sprawa IV/E-1/35.860-B — rury stalowe bez szwu) (Dz.U. 2003, L 140, p. 1, zwanej dalej „zaskarżoną decyzją").

[...]

1 — Punkty niniejszego wyroku dotyczące okoliczności powstania sporu zostały pominięte. Znajdują się one w pkt 2-33 wyroku Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T 78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. II-2105.

Postępowanie przed Sądem

34 Siedmioma pismami złożonymi w sekretariacie Sądu między dniem 28 lutego i dniem 3 kwietnia 2000 r. Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki i Sumitomo wniosły skargi na zaskarżoną decyzję.

35 Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2002 r., zgodnie z art. 50 regulaminu Sądu, po wysłuchaniu uczestników postępowania połączono siedem spraw dla celów procedury ustnej. Po tym połączeniu wszystkie skarżące w siedmiu sprawach mogły dokonać wglądu w całość akt dotyczących niniejszego postępowania w sekretariacie Sądu. Przyjęto również środki organizacji postępowania.

36 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (druga izba) postanowił otworzyć procedurę ustną. Wystąpienia stron oraz ich odpowiedzi na pytania Sądu zostały wysłuchane na rozprawie w dniach 19, 20 i 21 marca 2003 r.

Żądania stron

37 Skarżąca wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie całkowitej lub częściowej nieważność zaskarżonej decyzji;

— ewentualnie, uchylenie nałożonej nań grzywny lub obniżenie jej kwoty;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

38 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi w całości;

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

W przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji

39 Dalmine wskazała na rozprawie, że wobec otrzymania przezeń w ramach środków organizacji postępowania, jawnego streszczenia utajnionych części niektórych dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, wycofuje zarzut naruszenia prawa do obrony poprzez utajnienie tych dokumentów w postępowaniu administracyjnym.

1. *W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu przepisów proceduralnych w toku postępowania administracyjnego*

W przedmiocie legalności pytań przedstawionych przez Komisję w toku dochodzenia

Argumenty stron

40 Skarżąca ocenia, że w wyniku przedstawionych przez Komisję w toku dochodzenia stronniczych pytań naruszono jej prawo do nie przyczyniania się przedstawionych jej

zarzutów. Celem tych pytań było zmuszenie jej do przyznania, że doszło do naruszenia, co jest sprzeczne z orzecznictwem Trybunału (wyrok Trybunału z dnia 18 października 1989 r. w sprawie 374/87 Orkem przeciwko Komisji, Rec. str. 3283, pkt 34 i 35). W związku z tym skarżąca twierdzi, że w zakresie w jakim zaskarżona decyzja opiera się na odpowiedziach na rzeczone pytania, należy stwierdzić jej nieważność.

41 W dniach 13 lutego i 22 kwietnia 1997 r. Komisja zażądała od skarżącej informacji w trybie art. 11 ust. 5 rozporządzenia nr 17. Komisja chciała nakłonić Dalmine do przyznania, że była obecna na niektórych zebraniach producentów rur ze stali oraz że cel tych zebrań był sprzeczny z prawem, wskazując jej przy tym na bezprawne praktyki objęte postępowaniem, w tym w szczególności porozumienia w przedmiocie respektowania rynków krajowych oraz porozumienia cenowe, do uczestnictwa w których musiała się przyznać. Komisja zażądała od niej wskazania „podjętych decyzji[...], podziału rynków (»sharing keys«) omówionych lub ustalonych według obszarów geograficznych i ich okresu obowiązywania ze wskazaniem rodzaju". Komisja zarzuciła Dalmine przemilczenia w odpowiedziach na te pytania.

42 W dniu 12 czerwca 1997 r. Komisja ponownie zażądała od Dalmine przedstawienia informacji. Będąc zdania, że odpowiedzi Dalmine były niepełne Komisja podjęła w dniu 6 października 1997 r. decyzję wzywającą skarżącą do przedstawienia żądanych informacji w terminie trzydziestu dni pod rygorem nałożenia okresowej kary pieniężnej. Decyzja ta, na którą Dalmine złożyła skargę (ww. w pkt 7 postanowienie Dalmine przeciwko Komisji), wyrządziła Dalmine szkodę.

43 Komisja zaprzecza, by przedstawiła Dalmine pytania prowadzące do samooskarżenia.

44 Ponadto Komisja przypomina, że przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw mogą nie odpowiadać na przedstawione im w trybie art. 11 rozporządzenia nr 17 pytania (wyrok Sądu z dnia 15 marca 2000 r. w sprawach połączonych T-25/95, T-26/95, T-30/95 — T-32/95, T-34/95 — T-39/95, T-42/95 — T-46/95, T-48/95, T-50/95 — T-65/95, T-68/95 — T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95 Cimenteries CBR i inni przeciwko Komisji, zwany „Cement", Rec. str. II-491, pkt 734). Artykuł 15 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 17 przewiduje możliwość zastosowania sankcji wyłącznie, gdy przedsiębiorstwo przedstawia nieprawdziwe informacje.

Ocena Sądu

45 Zgodnie z ww. w pkt 40 wyrokiem w sprawie Orkem przeciwko Komisji (pkt 32), niniejszy zarzut opiera się na prawie przedsiębiorstw do obrony (zob. również ww. w pkt 8 wyrok w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, pkt 63). Z orzecznictwa tego wynika, że prawo odmowy zeznań przysługuje przedsiębiorstwu, do którego skierowano żądanie przedstawienia informacji w trybie art. 11 ust. 5 rozporządzenia nr 17, w zakresie w jakim jest ono pod rygorem zastosowania okresowej kary pieniężnej zobowiązane do przedstawienia odpowiedzi prowadzących do przyznania, że doszło do naruszenia, dowód w zakresie istnienia którego obciąża Komisję (ww. wyroki w sprawie Orkem przeciwko Komisji, pkt 35 i Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, pkt 67).

46 Jest natomiast utrwalone w orzecznictwie, że przedsiębiorstwa nie są zobowiązane na podstawie tego przepisu prawa do przedstawienia odpowiedzi, w następstwie zwykłego żądania informacji na podstawie art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17 i nie mogą wobec tego twierdzić, że ich prawo do nieprzedstawiania obciążających je dowodów zostało naruszone wskutek tego, że z własnej woli odpowiedziały na takie żądanie (zob. podobnie w pkt 44 powyżej, wyrok Cement, pkt 734).

47 Nawet gdyby przyjąć w niniejszej sprawie, że Dalmine mogłaby przedstawić w ramach niniejszego postępowania argumenty oparte na rzekomo bezprawnym

charakterze przedstawionych pytań, podczas gdy nie wniosła ona w terminie przewidzianym w art. 230 WE dopuszczalnej skargi przeciwko decyzji z dnia 6 października 1997 r. (zob. w tym zakresie ww. pkt 7 postanowienia Dalmine przeciwko Komisji odrzucający jako niedopuszczalną skargę Dalmine przeciwko rzeczonej decyzji z dnia 6 października 1997 r.), wystarczy stwierdzić, że zaskarżona decyzja może być dotknięta bezprawnością wyłącznie w zakresie, w jakim pytania będące przedmiotem decyzji z dnia 6 października 1997 r. doprowadziły Dalmine do przyznania, że doszło do naruszenia wskazanego w zaskarżonej decyzji w rozumieniu w ww. pkt 40 wyroku w sprawie Orkem przeciwko Komisji. Jednakże, o ile Komisja przedstawiła w swym wstępnym żądaniu z dnia 22 kwietnia 1997 r. długą listę pytań, jedyne pytania skierowane do Dalmine na mocy decyzji z dnia 6 października 1997 r. dotyczyły przedstawienia dokumentów oraz informacji o charakterze całkowicie obiektywnym, i wobec tego nie miały charakteru prowadzącego Dalmine do przyznania wystąpienia naruszenia.

48 Gdy chodzi o pytania przedstawione argentyńskim spółkom Techint Group i Siderca zagrożonym solidarnie z Dalmine nałożeniem okresowych kar pieniężnych wobec okoliczności, że te trzy spółki stanowią jedno przedsiębiorstwo (motywy 13 i art. 2 akapit drugi decyzji z dnia 6 października 1997 r.), jest prawdą, że ostatnie tiret pytania 2 przedstawionego tym spółkom ponownie w decyzji z 6 października 1997 r. i znajdującego się w załączniku do niej jest analogiczne do ostatniego tiret w pytaniach 1.6, 1.7 i 2.3 przedstawionych Mannesmannowi na podstawie decyzji z dnia 15 maja 1998 r., i że Sąd na podstawie ww. w pkt 40 wyroku w sprawie Orkem przeciwko Komisji, uchylił rzeczone tiret swym wyrokiem w sprawie Mannesmann-röhren-Werke przeciwko Komisji (ww. w pkt 8).

49 Jednakże, poza okolicznością, że Komisja nie wystąpiła bezpośrednio do Dalmine, jako osoby prawnej, z żądaniem przedstawienia informacji, należy wskazać, że rzeczone tiret tego pytania odnosi się wyłącznie do stosunków pomiędzy producentami europejskimi i producentami z Ameryki Łacińskiej, części rzekomego porozumienia wskazanego w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, która nie była przedmiotem analizy w zaskarżonej decyzji.

50 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że ten aspekt decyzji Komisji z dnia 6 października 1997 r. nie mógł doprowadzić Dalmine do samooskarżenia się

w przedmiocie naruszenia polegającego na porozumieniu o podziale rynków zawartego pomiędzy producentami japońskimi i europejskimi, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji. Tak więc, nawet przyjmując, że Komisja postąpiła w tym zakresie sprzecznie z prawem, nie mogło to w najmniejszym stopniu wpłynąć na treść zaskarżonej decyzji i nie mogła wobec tego spowodować jej bezprawności.

51 W świetle powyższego niniejszy zarzut należy oddalić.

W przedmiocie zgodności pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i zaskarżonej decyzji w przedmiocie wskazanych dowodów

Argumenty stron

52 Dalmine przypomina, że na Komisji spoczywa obowiązek przedstawienia oskarżonym przedsiębiorstwom wszystkich dowodów, na których opierają się jej zarzuty (*XXIII Raport w sprawie polityki ochrony konkurencji*, str. 113 i 114). Jednakże w niniejszej sprawie Komisja cytowała zarówno w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów jak i w zaskarżonej decyzji, obciążające dokumenty, które nie zostały załączone do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów.

53 Następujące dokumenty nie zostały załączone do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów:

— faks z Sumitomo z dnia 12 stycznia 1990 r. cytowany w pkt 70 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, załączony na stronie 4785 akt Komisji i powołany w motywie 71 zaskarżonej decyzji;

— raport Valloureca z 1994 r. cytowany w pkt 119 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, zawarty na str. 14617 akt Komisją i powołany w motywie 92 zaskarżonej decyzji.

54 Ponadto w zaskarżonej decyzji cytowano niektóre dokumenty, które pomimo tego, że zostały załączone do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów nie, zostały w nim wspomniane. Chodzi o protokół z przesłuchania p. Benellego, Jachii, Ciocci w dniach 2, 5 i 8 czerwca 1995 r., 6 września 1995 r. i 21 lutego 1996 r. (załączony na str. 8220 ter akt postępowania i powołany w motywie 54 zaskarżonej decyzji).

55 Ta postawa Komisji w znacznym stopniu skomplikowała dokonanie przez Dalmine oceny przedstawionych przeciwko niej dowodów. Podczas gdy zaskarżona decyzja powołuje się na dokumenty przez wskazanie ich numeru rejestracyjnego, pismo w sprawie przedstawienia zarzutów i akta postępowania, do których miała ona dostęp w pomieszczeniach Komisji, były uporządkowane w odmienny sposób. Komisja nieodwracalnie naruszyła w ten sposób prawo do obrony, co samo w sobie jest podstawą do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji. Uzupełniająco Dalmine wskazuje, że powołane przeciwko niej dowody powinny zostać wyłączone ze sprawy, a legalność zaskarżonej decyzji powinna zostać oceniona z ich pominięciem (wyrok Sądu z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie T-30/91 Solvay przeciwko Komisji, Rec. str. II-1775, pkt 98).

56 Komisja wskazuje, że w dniu 3 marca 1999 r., gdy Dalmine miała dostęp do akt postępowania, umożliwiono jej zbadanie wszystkich dokumentów wskazanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów lub jego załącznikach. Wobec tego należy wykluczyć jakiekolwiek naruszenie prawa do obrony (ww. w pkt 40 wyrok Cement, pkt 144).

57 Ponadto Komisja wskazuje, że dokument załączony na str. 8220 ter akt administracyjnych jest cytowany w pkt 46 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów.

58 Wreszcie dokumenty załączone do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, które nie zostały w nim wymienione, „mogą zostać powołane w [zaskarżonej] decyzji przeciwko pozwanej, jeżeli ta mogła na podstawie pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, w rozsądny sposób zrozumieć wnioski, które Komisja zamierzała z nich wywieść" (ww. w pkt 44 wyrok Cement, pkt 323).

Ocena Sądu

59 W celu umożliwienia przedsiębiorstwom i związkom przedsiębiorstw w sprawie skutecznej obrony przeciwko zarzutom wskazanym przeciwko nim w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, Komisja zobowiązana jest udostępnić im całość akt postępowania z wyjątkiem dokumentów zawierających tajemnice handlowe oraz dokumentów wewnętrznych Komisji (ww. w pkt 44 wyrok Cement, pkt 144).

60 Jednakże, okoliczność wskazania w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów dokumentu bez załączenia go, nie stanowi co do zasady, naruszenia prawa do obrony w zakresie, w jakim podmioty, do których skierowano taką decyzję, uzyskają dostęp do niego zanim zobowiązane są udzielić odpowiedzi na tą decyzję.

61 W przedmiocie dwóch dokumentów cytowanych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, które nie zostały do niego w niniejszej sprawie załączone, Komisja wskazuje, bez odmiennego twierdzenia ze strony Dalmine, że Dalmine miała do nich dostęp w dniu 3 marca 1999 r.

62 W przedmiocie argumentu, że środki organizacji dostępu do akt w sprawie utrudniły identyfikację dwóch przedmiotowych dokumentów, wystarczy wskazać, że rzekome trudności nie miały wpływu na zdolność Dalmine do obrony, jako że w swej replice stwierdziła ona, że mogła je uzyskać, gdyż miała dostęp do akt Komisji.

63 W każdym razie, przedmiotowe dwa dokumenty zostały powołane zarówno w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, jak i w zaskarżonej decyzji bardziej w celu opisu ogólnego kontekstu aniżeli szczególnego charakteru wskazanych w zaskarżonej decyzji naruszeń, w taki sposób, że pominięcie w zaskarżonej decyzji odniesienia do każdego z nich nie ma żadnego wpływu na jej zasadność. W istocie faks z Sumitomo z dnia 12 stycznia 1990 r. został zacytowany w części dotyczącej opisu klubu Europa–Japonia, która występuje w obu dokumentach i dotyczy „rynków specjalnych", bądź rynków państw trzecich. Gdy chodzi o raport Valloureca z 1994 r. został on wspomniany pokrótce w przypisie (przypis nr 65 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i przypis nr 30 zaskarżonej decyzji) w celu potwierdzenia okoliczności, której Dalmine nie zaprzecza, iż „22 lutego 1994 r. Valtubes (filia Vallourec) przejęła kontrolę nad szkockimi zakładami [Corusa] wyspecjalizowanymi w obróbce cieplnej i gwintowaniu VAM i utworzyła spółkę Tubular Industries Scotland Ltd (TISL), lidera na rynku Morza Północnego w zakresie dostaw rur gwintowanych o złączach standardowych i premium".

64 Gdy chodzi o dokumenty, które pomimo tego, że zostały załączone do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów nie zostały w nim wspomniane, tj. protokół z przesłuchania p. Benellego, Jachii i Ciocci, wystarczy wskazać, że zarówno pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, jak i zaskarżona decyzja powołują się na wyjaśnienia „kilku dyrektorów Dalmine" (zob. pkt 46 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i motyw 54 zaskarżonej decyzji), cytując w znacznym zakresie wyłącznie wyjaśnienia p. Biasizza (zob. pkt 58 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i motyw 64 zaskarżonej decyzji). Wobec tego należy stwierdzić, że Komisja wskazała te dokumenty w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, i uznać, że w świetle tego, jak Komisja wykorzystała następnie te dowody w zaskarżonej decyzji, odniesienia te były w niniejszej sprawie wystarczające, by umożliwić Dalmine skuteczną obronę w tym zakresie na etapie postępowania administracyjnego.

65 W tych okolicznościach niniejszy zarzut musi zostać oddalony.

W przedmiocie dopuszczalności niektórych dowodów

66 Dalmine podnosi, że niektóre dowody, które Komisja przedstawiła przeciwko niej z naruszeniem prawa do obrony, są niedopuszczalne. Twierdzi ona, że nieprawid-

łowe wykorzystanie tych dokumentów powinno prowadzić do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji. Ewentualnie dokumenty te powinny zostać wyłączone ze sprawy, a w konsekwencji legalność zaskarżonej decyzji powinna zostać oceniona z ich pominięciem.

W przedmiocie dokumentu „Klucz podziału"

Argumenty stron

67 Zdaniem skarżącej dokument „Klucz podziału" jest niedopuszczalny w charakterze dowodu naruszeń, o których mowa w art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji, z tego powodu, że Komisja nie ujawniła tożsamości autora tego dokumentu ani pochodzenia tego dokumentu. Wobec braku tych informacji autentyczność i moc dowodowa tego dokumentu musi być oceniana z ostrożnością.

68 Ponadto motyw 85 zaskarżonej decyzji pozwala uznać, że autor tego dokumentu nie był obecny na spotkaniu w Tokio w dniu 5 listopada 1993 r., podczas gdy dokument ten został powołany w charakterze dowodu w zakresie porozumienia o respektowaniu rynków, które miało zostać zawarte przy tej okazji. W tych okolicznościach Dalmine twierdzi, że nie jest w stanie podjąć obrony przed tym dowodem.

69 Komisja odpowiada, że identyfikacja osoby, która powierzyła jej dokument „Klucz podziału", nie jest niezbędna dla wykonania prawa skarżącej do obrony.

70 Przypomina ona ponadto, że nie jest zobowiązana do ujawniania tożsamości swego informatora. Powołuje się w tym zakresie na pkt II komunikatu Komisji 97/C 23/03 w sprawie wewnętrznego regulaminu dotyczącego postępowania z wnioskami o dostęp do akt spraw na podstawie art. 85 i art. 86 Traktatu WE, art. 65 i 66 Traktatu EWWiS oraz rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 (Dz.U. 1997, C 23, str. 3, zwanego dalej „komunikatem w sprawie dostępu do akt").

71 Ponadto szereg dowodów znajdujących się w aktach sprawy, w szczególności wskazanych w motywach 121 i 122 zaskarżonej decyzji, potwierdza treść dokumentu „Klucz podziału".

Ocena Sądu

72 Zasadą, która przeważa w prawie wspólnotowym, jest swoboda oceny dowodów, a jedynym kryterium oceny przedstawionych dowodów jest ich wiarygodność (opinia sędziego M. Vesterdorfa pełniącego obowiązki rzecznika generalnego w ramach postępowania prowadzącego do wydania wyroku Sądu z dnia 24 października 1991 r. w sprawie T-1/89 Rhône-Poulenc przeciwko Komisji, Rec. str. II-867, II-869; zob. również w tym zakresie wyrok Trybunału z dnia 23 marca 2000 r. w sprawach połączonych C-310/98 i C-406/98 Met-Trans i Sagpol, Rec. str. I-1797, pkt 29, i wyrok Sądu z dnia 7 listopada 2002 r. w sprawach połączonych T-141/99, T-142/99, T-150/99 i T-151/99 Vela i Tecnagrind przeciwko Komisji, Rec. str. II-4547, pkt 223). Ponadto ochrona anonimowości informatorów może być konieczna dla Komisji (zob. w tym zakresie wyrok Trybunału z dnia 7 listopada 1985 r. w sprawie 145/83 Adams przeciwko Komisji, Rec. str. 3539, pkt 34) i ta okoliczność nie może zobowiązywać Komisji do pominięcia dowodu znajdującego się w jej posiadaniu.

73 W konsekwencji, o ile argumenty Dalmine mogą okazać się istotne dla oceny wiarygodności, a zatem i mocy dowodowej dokumentu „Klucz podziału", nie można stwierdzić, że stanowi on niedopuszczalny dowód, który powinien zostać wyłączony z akt sprawy.

W przedmiocie protokołów z przesłuchań byłych dyrektorów Dalmine

Argumenty stron

74 Dalmine sprzeciwia się wykorzystaniu wyjaśnień niektórych z jej byłych dyrektorów, które zostały złożone przed prokuratorem Bergamo (Włochy) w ramach postępowania karnego.

75 W pierwszej kolejności, zdaniem Dalmine, Komisja poważnie naruszyła prawo do obrony nie wyjawiając jej we właściwym czasie, że dysponuje poufnymi wyjaśnieniami. Po wystąpieniu z wnioskiem w dniu 16 stycznia 1996 r. do Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (organ krajowy odpowiedzialny za ochronę konkurencji we Włoszech, zwany dalej „Autorità Garante") o przekazanie jej dokumentów, Komisja oczekiwała trzy lata zanim przekazała je Dalmine wraz z pismem w sprawie przedstawienia zarzutów. Będąc utrzymywana w stanie niewiedzy co do potencjalnego wykorzystania tych dowodów Dalmine stwierdza, że została w ten sposób pozbawiona możliwości obrony.

76 W drugiej kolejności, Dalmine zarzuca Komisji poważne naruszenie przepisów proceduralnych wskutek wykorzystania wyjaśnień złożonych w postępowaniu karnym, w żaden sposób niezwiązanym z prowadzonym przez nią dochodzeniem. Komisja nie jest, zdaniem Dalmine, uprawniona do powołania tych wyjaśnień poza postępowaniem, w ramach którego zostały złożone.

77 Na rozprawie Dalmine wskazała, w tym przedmiocie, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału, w szczególności w świetle jego wyroku z dnia 16 lipca 1992 r. w sprawie C-67/91, Asociación Española de Banca Privada i inni, zwanej „banki hiszpańskie", Rec. str. I-4785, pkt 35 i nast., tajemnica zawodowa i prawo do obrony zostałyby naruszone, gdyby władze krajowe musiały wskazać w ramach postępowania

krajowego, obciążające to przedsiębiorstwo dowody, które uzyskano w toku dochodzenia o odmiennym przedmiocie niż przedmiot rzeczonego postępowania. Zasada ta powinna była zostać zastosowana w niniejszej sprawie per analogiam w zakresie, w jakim Komisja wykorzystała dowody zebrane w ramach krajowego dochodzenia karnego.

78 W trzeciej kolejności, kontekst w którym byli dyrektorzy złożyli przedmiotowe wyjaśnienia broniąc się przed zarzutami korupcji podważa moc dowodową tych wyjaśnień. W szczególności, jako że na osobach w tej sytuacji — w odróżnieniu od świadków — nie ciąży obowiązek składania zeznań zgodnych z prawdą, ich wyjaśnienia w przedmiocie istnienia bezprawnego porozumienia nie są ani wiarygodne ani zasadne.

79 Komisja odrzuca te zarzuty.

80 Przede wszystkim przypomina ona, że uzyskała przedmiotowy protokół zgodnie z przepisami prawa, za zgodą Autorità Garante i na podstawie wyraźnej autoryzacji pełnomocników prokuratora właściwego w sprawie (załącznik 15 do pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, str. 8220 ter 1 i załącznik 1). Dalmine nie przedstawiła żadnej podstawy prawnej uprawniającej ją do uzyskania przed otrzymaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów informacji o tym, że Komisja dysponuje tymi protokołami. W każdym razie, nawet gdyby takie uprawnienie istniało, jego naruszenie nie miałoby wpływu na prawo do obrony.

81 Komisja podniosła na rozprawie, że protokoły wyjaśnień złożonych przez byłych dyrektorów przed włoskim prokuratorem zostały jej przekazane przez Autorità Garante, która otrzymała je z prokuratury. Przekazanie ich przez władze włoskie było zgodne z prawem, a ich wykorzystanie przez Komisję nie jest więc w żadnym razie dotknięte bezprawnością.

82 Wreszcie Komisja ocenia, że przedmiotowe protokoły zawierają wskazówki, które w połączeniu z informacjami, które Komisja uzyskała z innych źródeł wydają się przekonywające.

Ocena Sądu

83 Na wstępie należy stwierdzić, że jak słusznie wskazała Komisja, Dalmine nie powołała się na żadną podstawę prawną, która nadawałaby jej uprawnienie do zostania poinformowaną o fakcie dysponowania przez Komisję protokołami wyjaśnień złożonych przez byłych dyrektorów przed prokuratorem w Bergame przed otrzymaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Należy stwierdzić, że na etapie żądania przez Komisję informacji od przedsiębiorstw, które podejrzewa o udział w naruszeniu, nie ciąży na niej obowiązek wskazania dowodów, którymi dysponuje. Przekazanie takich informacji mogłoby w niektórych wypadkach godzić w skuteczność dochodzenia Komisji w zakresie, w jakim pozwalałoby zainteresowanym przedsiębiorstwom określić jakie informacje są już znane Komisji, a zatem i informacje, które mogą jeszcze zostać przed nią ukryte.

84 Gdy chodzi o argumentację Dalmine opartą na rzekomym naruszeniu przepisów proceduralnych oraz na analogii z orzecznictwem Trybunału, w szczególności ww. w pkt 77 wyroku Trybunału w sprawie banków hiszpańskich, należy stwierdzić, że orzecznictwo to dotyczy informacji uzyskanych przez Komisję w trybie art. 11 rozporządzenia nr 17. Sytuacja ta jest regulowana w sposób wyraźny w art. 20 rozporządzenia nr 17.

85 Z brzmienia art. 20 rozporządzenia nr 17, jak również z rzeczonego orzecznictwa wynika, że legalność przekazania przez Komisję władzom krajowym informacji zebranych na podstawie rozporządzenia nr 17 i zakazu bezpośredniego wykorzystania tych informacji przez władze krajowe w charakterze dowodów, jest kwestią podlegającą prawu wspólnotowemu.

86 Natomiast legalność przekazania Komisji przez prokuratora krajowego lub właściwe władze informacji zebranych na podstawie krajowego prawa karnego lub ich późniejsze wykorzystanie przez Komisję, są zagadnieniami podlegającymi, co do zasady, prawu krajowemu regulującemu prowadzenie dochodzeń przez władze krajowe, jak również w razie sporu prawnego, właściwości sądu krajowego. W ramach skargi wniesionej na podstawie art. 230 WE sąd wspólnotowy nie jest właściwy do kontroli legalności w świetle przepisów prawa krajowego aktów prawnych władz krajowych (zob. per analogiam wyroki Trybunału z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie C-97/91 Oleificio Borelli przeciwko Komisji, Rec. str. I-6313, pkt 9 i Sądu z dnia 15 grudnia 1999 r. w sprawie T-22/97 Kesko przeciwko Komisji, Rec. str. II-3775, pkt 83).

87 W niniejszej sprawie Dalmine ograniczyła się do stwierdzenia, że cel dochodzenia, w ramach którego złożono przedmiotowe wyjaśnienia, jest odmienny od celu dochodzenia prowadzonego przez Komisję. Z jej argumentacji nie wynika, że kwestia legalności przekazania i wykorzystania przedmiotowych protokołów na poziomie wspólnotowym została wniesiona przed właściwy sąd włoski. W każdym razie nie przedstawiła ona również dowodów mogących wykazać, że wykorzystanie tych wyjaśnień było sprzeczne z prawem włoskim.

88 Należy ponadto zauważyć, że orzecznictwo powołane przez Dalmine opiera się na potrzebie ochrony — w świetle prawa do obrony i tajemnicy zawodowej — przedsiębiorstw dostarczających informacji żądanych przez Komisję na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17 w ramach konkretnego dochodzenia, którego cel jest im znany (ww. w pkt 77 wyrok w sprawie banki hiszpańskie, pkt 36–38). W niniejszej sprawie sporne protokoły dotyczą wyjaśnień złożonych przez byłych dyrektorów Dalmine, a nie w jej imieniu.

89 Należy stwierdzić, że wykorzystanie przez Komisję przeciwko Dalmine tych dowodów nie narusza prawa do obrony ani tajemnicy zawodowej, ani też dóbr osobistych autorów tych wyjaśnień, jako że nie są oni objęci niniejszym postępowaniem.

90 Ponadto argumety Dalmine dotyczą wyłącznie wiarygodności, a zatem mocy dowodowej wyjaśnień tych dyrektorów, nie zaś dopuszczalności tych dowodów w niniejszym postępowaniu. Wobec tego, argumenty te nie są istotne w ramach niniejszego zarzutu.

91 W świetle powyższego zarzut ten musi zostać oddalony.

W przedmiocie legalności decyzji Komisji z dnia 25 listopada 1994 r. w sprawie kontroli

Argumenty stron

92 Dalmine kwestionuje legalność decyzji Komisji z dnia 25 listopada 1994 r. podjętej na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17, której nie jest adresatem. Na mocy tej decyzji Komisja zarządziła przeprowadzenie kontroli w niektórych przedsiębiorstwach pod kątem występowania porozumień zakazanych na mocy art. 81 WE i art. 53 porozumienia o EOG. Komisja wykorzystała przeciwko Dalmine niektóre dokumenty zabezpieczone w toku kontroli dokonanych na podstawie tej decyzji.

93 Niniejszy zarzut składa się z dwóch części.

94 W pierwszej kolejności, Dalmine twierdzi, że decyzją z dnia 25 listopada 1994 r. Komisja bezprawnie rozszerzyła zakres dochodzenia, o współpracę w którym zwrócił się do niej Urząd Nadzoru EFTA. Przypomina ona, że pismem z dnia 17 listopada 1994 r. Urząd Nadzoru EFTA zwrócił się do Komisji o dokonanie kontroli w przedmiocie ewentualnych naruszeń art. 56 porozumienia o EOG dotyczących rur

ze stali używanych przez przemysł naftowy offshore w Norwegii. Dalmine podkreśla, że wniosek ten nie wspomina o występowaniu naruszeń wspólnotowych przepisów w zakresie ochrony konkurencji.

95 Dalmine podnosi, że do czasu stwierdzenia przez Urząd Nadzoru EFTA, z jednej strony, braku naruszenia porozumienia o EOG, a z drugiej strony, ewentualnego niekorzystnego wpływu na handel wewnątrzwspólnotowy, Komisja była zobowiązana do przestrzegania granic wniosku Urzędu Nadzoru EFTA. Jednakże Komisja zdecydowała w dniu 25 listopada 1994 r. o objęciu swym dochodzeniem naruszeń art. 81 WE. Dalmine twierdzi, że w wyniku wydania tej decyzji doszło do naruszenia prawa do obrony, nadużycia władzy i naruszenia przepisów proceduralnych art. 8 ust. 3 protokołu 23 do porozumienia o EOG.

96 W drugiej kolejności, Dalmine zarzuca Komisji, że nie skierowała do niej decyzji z dnia 25 listopada 1994 r. Wskazuje ona, że Urząd Nadzoru EFTA poinformował Komisję w piśmie z dnia 17 listopada 1994 r. o swoich podejrzeniach co do udziału Dalmine w porozumieniu dotyczącym rynku norweskiego. Komisja zaniechała jednakże włączenia Dalmine do kręgu adresatów decyzji z dnia 25 listopada 1994 r.

97 Zaniechanie to prowadziło do naruszenia prawa do obrony Dalmine. Dalmine twierdzi, że dnia 25 listopada 1994 r. Komisja powinna była ostrzec ją o ewentualnej bezprawności jej postępowania. Podmiot, na którym ciążą podejrzenia, ma prawo zostania o nich poinformowanym. Pomimo że Komisja przeprowadziła pierwsze kontrole w Dalmine w dniu 13 lutego 1997 r., dopiero w dniu 11 maja 1999 r. przekazała jej niektóre dowody znajdujące się w posiadaniu Komisji od grudnia 1994 r.

98 Ponadto zaniechanie to ma charakter dyskryminacyjny. Dalmine w istocie wskazuje, że gdyby Komisja skierowała do niej decyzję z dnia 25 listopada 1994 r., Dalmine mogłaby położyć kres zarzucanemu jej zachowaniu, jak uczynili to adresaci tej decyzji.

99 Tak więc, zdaniem Dalmine, należy stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji. Ewentualnie, dowody przekazane Komisji przez Urząd Nadzoru EFTA powinny zostać odrzucone, a legalność zaskarżonej decyzji oceniona z ich pominięciem. Wreszcie Dalmine twierdzi, że za datę ustania naruszenia powinien zostać przyjęty dzień 25 listopada 1994 r., w którym Komisja powinna była poinformować Dalmine o skierowanych przeciwko niej podejrzeniach.

100 Komisja odrzuca te zarzuty.

101 W pierwszej kolejności Komisja nie zgadza się z twierdzeniem jakoby jej uprawnienia do prowadzenia dochodzenia były określone granicami wniosku Urzędu Nadzoru EFTA. Przypomina ona, że jest uprawniona do wszczynania dochodzeń z urzędu. Twierdzi ona, a fortiori, że na podstawie informacji uzyskanych z Urzędu Nadzoru EFTA uprawniona jest do podjęcia działań z urzędu. Urząd Nadzoru EFTA nie może zablokować czy ograniczyć jej uprawnień. Podejmując decyzję o przeprowadzeniu kontroli Komisja nie mogła wiedzieć, czy wyniki jej dochodzenia będą istotne w świetle art. 53 porozumienia o EOG lub art. 81 WE, przepisów stosowanych, gdy porozumienie między przedsiębiorstwami wpływa na handel wewnątrzwspólnotowy.

102 W drugiej kolejności, Komisja wskazuje, że Dalmine znajdowała się w innej sytuacji niż adresaci decyzji z 25 września 1994 r. Gdy okazało się, że Dalmine brała udział w porozumieniu, Komisja podjęła decyzję o przeprowadzeniu kontroli w Dalmine i udzieliła jej dostępu do akt sprawy.

Ocena Sądu

103 W przedmiocie stanowiącej pierwszą część niniejszego zarzutu argumentacji Dalmine opartej na bezprawnym rozszerzeniu przez Komisję zakresu dochodzenia,

o współpracę w którym zwrócił się do niej Urząd Nadzoru EFTA, należy na wstępie przypomnieć, że w swej opinii 1/92 z dnia 10 kwietnia 1992 r. Rec. str. I-2821 Trybunał stwierdził, że przedstawione mu postanowienia porozumienia o EOG, w szczególności art. 56 dotyczący podziału kompetencji w sprawach ochrony konkurencji pomiędzy Urzędem Nadzoru EFTA i Komisją, są zgodne z Traktatem WE.

104 Aby dojść do tego wniosku w przedmiocie art. 56 porozumienia o EOG Trybunał stwierdził w szczególności w pkt 40 i 41 tej opinii, że kompetencje Wspólnoty w zakresie zawierania umów międzynarodowych w dziedzinie ochrony konkurencji muszą obejmować możliwość przyjmowania przepisów umów międzynarodowych, dotyczących podziału kompetencji umawiających się stron w dziedzinie ochrony konkurencji, w zakresie w jakim przepisy te nie naruszają przewidzianych w Traktacie kompetencji Wspólnoty i jej instytucji.

105 Z opinii 1/92 wynika, że art. 56 porozumienia o EOG nie narusza przewidzianych w Traktacie WE kompetencji Wspólnoty w dziedzinie ochrony konkurencji.

106 W tym zakresie, zarówno z treści samego art. 56 porozumienia o EOG, jak i szczegółowego opisu tego przepisu zawartego we wstępie do opinii 1/92 w punkcie „Streszczenie wniosku Komisji" wynika, że wszelkie sprawy objęte właściwością Wspólnoty przed wejściem w życie porozumienia o EOG pozostają po jego wejściu w życie przedmiotem wyłącznej kompetencji Komisji. W istocie wszystkie sprawy, w których ma miejsce wpływ na handel między Państwami Członkowskimi, nadal podlegają właściwości Komisji, niezależnie od tego czy utrudnienia dotyczą handlu między Wspólnotą a państwami EFT-y lub między samymi państwami EFTA.

107 W świetle powyższego należy stwierdzić, że wykładni przepisów porozumienia o EOG nie można dokonywać w sposób pozbawiający Komisji, choćby tymczasowo, właściwości do stosowania art. 81 WE w odniesieniu do sprzecznych z regułami konkurencji porozumień wpływających na handel między Państwami Członkowskimi.

108 Należy stwierdzić w niniejszej sprawie, że w swej decyzji z dnia 25 listopada 1994 r. w sprawie wszczęcia dochodzenia dotyczącego sektora rur ze stali, Komisja powołała jako podstawy prawne w szczególności art. 81 WE i rozporządzenie nr 17. W ramach tego dochodzenia Komisja skorzystała z uprawnień przyznanych jej rozporządzeniem nr 17 w celu zebrania wskazanego w zaskarżonej decyzji materiału dowodowego, a następnie wymierzenia, w art. 1 i art. 2 rzeczonej decyzji, kar za prowadzące do naruszeń porozumienia, wyłącznie na podstawie art. 81 WE.

109 W świetle powyższego pierwsza część niniejszego zarzutu musi zostać oddalona.

110 W przedmiocie drugiej części niniejszego zarzutu należy stwierdzić, że prawo wspólnotowe nie przewiduje prawa do zostania poinformowanym o etapie postępowania administracyjnego przed formalnym wydaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Przychylenie się do stanowiska Dalmine równałoby się ustanowieniu prawa do informacji o dochodzeniu w razie powstania podejrzeń w odniesieniu do przedsiębiorstwa, co mogłoby znacznie utrudnić pracę Komisji.

111 W przedmiocie argumentacji opartej na rzekomej dyskryminacji spowodowanej tym, że Dalmine nie miała okazji zaniechania w odpowiednim czasie zarzucanych jej naruszeń, należy stwierdzić, że gdy chodzi o naruszenie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła jego istnienie dopiero w dniu 1 stycznia 1995 r. (zob. pkt 317 i nast., i wyrok Sądu z tego dnia w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji

i w sprawie T-44/00 Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, Rec. str. II-2223). Jako że kontrole zostały przeprowadzone w dniach 1 i 2 grudnia 1994 r. w lokalach adresatów decyzji z dnia 25 listopada 1994 r. (zob. motyw pierwszy zaskarżonej), należy stwierdzić, że Dalmine została poinformowana o dochodzeniu dopiero na miesiąc przed końcem okresu trwania zarzucanego jej naruszenia, lub nawet po jego zakończeniu, jeśli uwzględnić okres trwania naruszenia wskazany w ww. orzeczeniach.

112 W tych okolicznościach, nawet gdyby Dalmine niezwłocznie podjęła decyzję o zakończeniu prowadzącego do naruszeń zachowania, nie miałaby ona możliwości zakończenia sprzecznych z regułami konkurencji skutków porozumienia o podziale rynków przed końcem okresu naruszenia, a zatem ograniczenia czasu jego trwania. Tak więc argumentacja Dalmine nie jest istotna w odniesieniu do naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji.

113 W przedmiocie naruszeń wskazanych w art. 2 zaskarżonej decyzji należy stwierdzić, że Dalmine i Vallourec zawiesiły stosowanie ich umowy o dostawy dopiero po otrzymaniu w styczniu 1999 r. pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, podczas gdy pierwsze kontrole w lokalach Dalmine zostały przeprowadzone w lutym 1997 r. Należy stwierdzić, jeżeli Dalmine nie powzięła w lutym 1997 r. środków w celu położenia kresu zachowaniu stanowiącemu to naruszenie, brak jest powodów, by przypuszczać, że uczyniłaby to po ewentualnej kontroli w grudniu 1994 r.

114 Z powyższego wynika, że niniejszy zarzut musi zostać w całości oddalony.

W przedmiocie dostępu do akt

Argumenty stron

115 Dalmine twierdzi, że nie miała dostępu do całości akt postępowania. Pomimo wniosku w tym zakresie, Komisja odmówiła jej dostępu do dokumentów

przekazanych przez Urząd Nadzoru EFTA. Powołując się na wewnętrzny charakter tych dokumentów Komisja nie przedstawiła innego uzasadnienia ani oceny ich zawartości, a w szczególności nie dokonała — zgodnego z przypisem na str. 19 komunikatu Komisji w sprawie dostępu do akt — rozróżnienia pomiędzy dokumentami zawierającymi oceny Urzędu Nadzoru EFTA i dokumentami, które Urząd ten otrzymał. Dalmine twierdzi zatem, że mogła zostać pozbawiona dostępu do niektórych obciążających ją dokumentów, które mogły znajdować się w aktach Urzędu Nadzoru EFTA.

116 Ponadto Dalmine zarzuca Komisji, że nie wskazała jej, w odniesieniu do całości akt postępowania, dokumentów uzyskanych podczas kontroli zarządzonych decyzją z dnia 25 listopada 1994 r., pomimo że chodzi o obciążające ją dowody (motyw 53 zaskarżonej decyzji).

117 W odpowiedzi na zarzuty Komisja wskazuje, że nie jest zobowiązana w trakcie postępowania administracyjnego do informowania przedsiębiorstw o dokumentach, które nie znajdują się w aktach postępowania i których nie zamierza wykorzystać przeciwko zainteresowanym stronom w ostatecznej decyzji (ww. w pkt 44 wyrok w sprawie Cement, pkt 383). Ponadto przypomina ona, że nie jest zobowiązana do udzielenia w trakcie postępowania administracyjnego dostępu do dokumentów wewnętrznych.

Ocena Sądu

118 Punkt II A 2 komunikatu w sprawie dostępu do akt jest sformułowany w następujący sposób:

„W celu uproszczenia oraz zwiększenia skuteczności w zakresie administracji, wewnętrzne dokumenty umieszcza się odtąd w (nieudostępnianym) zbiorze wewnętrznych dokumentów dotyczących spraw będących przedmiotem dochodze-

nia, zawierającym wszystkie wewnętrzne dokumenty w porządku chronologicznym. Umieszczenie dokumentów w tej kategorii jest przedmiotem kontroli dokonywanej przez funkcjonariusza ds. przesłuchań, który w razie konieczności poświadczy, iż dokumenty w nich zawarte stanowią »dokumenty wewnętrzne«.

Przykładowo następujące rodzaje dokumentów będą uznawane za dokumenty wewnętrzne:

[...]

c) korespondencja z innymi organami publicznymi dotycząca sprawy[19];

[...]".

119 Przypis nr 19 komunikatu w sprawie dostępu do akt, powołany przez Dalmine, stanowi:

„Niezbędna jest ochrona poufności dokumentów uzyskanych od władz publicznych; reguła ta ma zastosowanie do dokumentów pochodzących od organów ds. konkurencji, ale również i do dokumentów pochodzących od innych organów publicznych, Państw Członkowskich oraz państw trzecich [...]. Jednakże należy dokonać rozróżnienia, między opiniami oraz komentarzami wydanymi przez inne organy publiczne, którym przyznano całkowitą ochronę, a jakimikolwiek szczególnymi dokumentami, których mogły dostarczyć, a które nie zawsze są objęte wyjątkiem [...]".

120 Należy stwierdzić, że z brzmienia pkt II A 2 komunikatu w sprawie dostępu do akt wynika, że kontrola dokonywana przez funkcjonariusza ds. przesłuchań w zakresie wewnętrznego charakteru dokumentów znajdujących się w aktach nie stanowi odrębnego etapu postępowania administracyjnego. W istocie, wobec tego, że zgodnie z zapisem tego punktu funkcjonariusz ds. przesłuchań „w razie konieczności poświadczy" przeprowadzenie takiej kontroli, należy stwierdzić, że w przypadku gdy klasyfikacja niektórych dokumentów jako „dokumentów wewnętrznych" nie jest sporna, jego interwencja nie jest konieczna. Ponadto do Dalmine należało wystąpienie do funkcjonariusza ds. przesłuchań o dokonanie kontroli wewnętrznego charakteru dokumentów udostępnionych Komisji przez Urząd Nadzoru EFTA i zaklasyfikowanych jako dokumenty wewnętrzne.

121 W odpowiedzi na pisemne pytanie Sądu, dotyczące przedstawienia całej korespondencji pomiędzy Komisją i Dalmine w przedmiocie dostępu do dokumentów wewnętrznych, obie strony przedstawiły pismo Dalmine z dnia 7 czerwca 1999 r. W piśmie tym Dalmine stwierdziła w szczególności, że nie była w stanie zidentyfikować dokumentów zebranych przez Urząd Nadzoru EFTA i przesłanych następnie Komisji. Zażądała ona od Komisji udostępnienia jej tych dowodów w celu zapewnienia jej dostępu do całości akt w jej sprawie. Jednakże Dalmine nie wystąpiła w swym piśmie z dnia 7 czerwca 1999 r. o dokonanie kontroli przez funkcjonariusza ds. przesłuchań ewentualnego wewnętrznego charakteru udostępnionych w ten sposób Komisji dokumentów.

122 Komisja przedstawiła ponadto pismo przesłane Dalmine w dniu 11 maja 1999 r., w którym poinformowała o przejętej przez Urząd Nadzoru EFTA decyzji z dnia 25 listopada 1994 r. o wystąpieniu do Komisji z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli na terytorium Wspólnoty w trybie art. 8 ust. 3 protokołu nr 23 do porozumienia o EOG, oraz decyzjach przyjętych przez Komisję o przystąpieniu do kontroli na podstawie art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17.

123 W odpowiedzi na inne pytanie Sądu Komisja wyjaśniła, że dokumenty, które otrzymała z Urzędu Nadzoru EFTA zostały włączone do akt administracyjnych

i znajdują się na str. 1–350, w części „nieudostępniane dokumenty wewnętrzne". Jest bezsporne, że Dalmine, jak również inni adresaci pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, miała dostęp do akt administracyjnych Komisji w okresie od dnia 11 lutego do dnia 20 kwietnia 1999 r. Wynika z tego, że mogła ona stwierdzić, że istniało 350 stron dokumentów wewnętrznych, do których Komisja odmówiła jej dostępu i wobec tego braku wniosku z jej strony o dokonanie kontroli ich charakteru wewnętrznego, nie można przypisywać okoliczności, że nie wiedziała ona o ich istnieniu.

124 W tym zakresie okoliczność, że dokumenty te są dokumentami Urzędu Nadzoru EFTA następnie przekazanymi Komisji, a nie dokumentami wewnętrznymi Komisji, jak Dalmine mogła domniemywać przed otrzymaniem pisma z dnia 11 maja 1999 r., jest pozbawiona znaczenia dla oceny niniejszego zarzutu. W istocie z brzmienia przypisu nr 19 do komunikatu w sprawie dostępu do akt wynika, że dokumenty wewnętrzne otrzymane przez władze publiczne, zarówno wspólnotowe jak i niewspólnotowe, korzystają z takiej samej ochrony jak dokumenty wewnętrzne Komisji.

125 W każdym razie należy wskazać, że Sąd w ramach środków organizacji postępowania, zwrócił się do Komisji o przedstawienie listy przedstawiającej zawartość str. 1–350 jej akt administracyjnych. Z listy tej wynika, że wszystkie znajdujące się tam dokumenty są bezspornie dokumentami wewnętrznymi, tak że w każdym razie brak kontroli funkcjonariusza ds. przesłuchań nie mógł mieć wpływu na zdolność Dalmine do obrony ani zatem naruszyć jej prawa do obrony.

126 Wreszcie w przedmiocie zarzutu Dalmine, że nie mogła zidentyfikować obciążających ją dokumentów uzyskanych w wyniku kontroli, wystarczy przypomnieć, że Dalmine miała dostęp do całości akt administracyjnych. Wobec tego, że legalność kontroli nie może być nadal poddawana w wątpliwość (zob. pkt 103–114 powyżej), powołane przez Dalmine utrudnienie — zakładając, że miało charakter rzeczywisty — nie mogło mieć wpływu na jej prawo do obrony. Ponadto, pomijając kwestię legalności uzyskania spornych dokumentów, Dalmine nie wskazała, w jaki sposób metoda pozyskania dokumentów mogła wpłynąć na jej uprawnienia.

127 W świetle powyższego niniejszy zarzut musi zostać oddalony.

2. *W przedmiocie zarzutów dotyczących istoty sprawy*

W przedmiocie zbędnego uzasadnienia zaskarżonej decyzji

Argumenty stron

128 Dalmine kwestionuje wybór Komisji w zakresie wskazania w zaskarżonej decyzji pewnych okoliczności, które nie będąc związane ze wskazanymi naruszeniami mogą wyrządzić jej szkodę. Przypomina, że stwierdzenia w przedmiocie porozumień dotyczących rynków znajdujących się poza Wspólnotą oraz ustalania cen (motywy 54–61, 70–77, 121–122 zaskarżonej decyzji) nie zostały podniesione — w charakterze zarzutów dopuszczenia się naruszeń — w art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji. Motywy te są więc zbędne w zaskarżonej decyzji. Dalmine obawia się, że stwierdzenia te mogą posłużyć w przyszłości za podstawę roszczeń odszkodowawczych osób trzecich.

129 Dalmine wskazuje, że w swej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów oraz w trakcie spotkania w Komisji, zwróciła się do tejże o pominięcie w zaskarżonej decyzji jakichkolwiek odniesień do innych okoliczności faktycznych niż istotne w świetle zarzucanych naruszeń. Celem tego wniosku była ochrona przed roszczeniami osób trzecich. Komisja nie udzieliła w tym przedmiocie odpowiedzi.

130 Na poparcie swych zarzutów Dalmine powołuje się na poszanowanie tajemnicy zawodowej zagwarantowane w art. 287 WE oraz art. 20 ust. 2 rozporządzenia nr 17, które nakłada na Komisję obowiązek „tajemnicy zawodowej" (zob. opinia rzecznika generalnego Lenza do wyroku Trybunału z dnia 24 czerwca 1986 r. w sprawie 53/85 AKZO Chemie przeciwko Komisji, Rec. str. 1965, 1966, 1977).

131 Dalmine podkreśla ponadto, że Komisja jest zobowiązana wyłącznie do opublikowania „istotnej treści decyzji" oraz że „należy uwzględnić uzasadnione interesy przedsiębiorstw w ochronie ich tajemnic handlowych" (art. 21 ust. 2 rozporządzenia nr 17). Jej zdaniem „istotna treść" decyzji w dziedzinie konkurencji obejmuje, poza sentencją decyzji, główne motywy, na których Komisja się oparła. Z drugiej strony, powinny zostać pominięte zarzuty pozbawione znaczenia dla stwierdzenia naruszeń art. 81 ust. 1 WE. Dalmine zwraca się do Sądu o uchylenie stwierdzeń, które nie są istotne w sprawie, oraz o wyciągnięcie odpowiednich konsekwencji w zakresie ważności zaskarżonej decyzji.

132 Komisja wskazuje, że w dniu złożenia przez nią odpowiedzi na skargę rozpatrzyła jeszcze wnioski o utajnienie niektórych danych zawartych w zaskarżonej decyzji pod kątem jej późniejszej publikacji w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*. Dalmine miała więc możliwość złożenia wniosku, by niektóre zapisy nie zostały opublikowane.

133 Komisja odrzuca twierdzenie, że zaskarżona decyzja zawiera informacje, które mogą narazić Dalmine na roszczenia odszkodowawcze osób trzecich. Okoliczność, że niektóre działania nie zostały jej zarzucone jako stanowiące elementy naruszenia art. 81 ust. 1 WE, nie mogła wyrządzać skarżącej szkody.

Ocena Sądu

134 Wystarczy stwierdzić, że brak jest przepisu prawa, który pozwalałby adresatowi decyzji na podważenie, w trybie skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 230 WE, elementów jej uzasadnienia, tym bardziej wówczas, gdy uzasadnienie to nie rodzi wiążących skutków prawnych mających wpływ na jej interesy (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 22 marca 2000 r. w sprawach połączonych T-125/97 i T-127/97 Coca-Cola przeciwko Komisji, Rec. str. II-1733, pkt 77 i 80–85). W zasadzie uzasadnienie decyzji nie może wywoływać takich skutków. W niniejszej sprawie skarżąca nie wykazała, w jaki sposób zaskarżone uzasadnienie mogłoby wywołać skutki mogące zmienić jej sytuację prawną.

135 Wobec powyższego niniejszy zarzut musi zostać oddalony.

W przedmiocie naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji (klub Europa–Japonia)

136 Dalmine nie kwestionuje istnienia porozumienia pomiędzy adresatami zaskarżonej decyzji, lecz wskazuje, że nie dotyczy ono wewnętrznego rynku wspólnotowego i wobec tego nie jest objęte zakazem, o którym mowa w art. 81 ust. 1 WE. W tym przedmiocie przedstawia ona dwa rodzaje zarzutów.

W przedmiocie zarzutów dotyczących analizy odnośnego rynku i zachowania na tym rynku adresatów zaskarżonej decyzji.

Argumenty stron

137 Dalmine twierdzi, że zaskarżona decyzja nie spełnia wynikających z art. 253 WE wymogów w zakresie uzasadnienia i że w sposób błędny zastosowano w niej

art. 81 WE. W szczególności, nie dokonując w sposób pogłębiony badania odnośnego rynku, Komisja nie była w stanie ocenić czy spełnione zostały przesłanki zastosowania art. 81 ust. 1 WE, wskutek czego doszło do naruszenia tego przepisu.

138 Dalmine negatywnie odnosi się do stwierdzeń w przedmiocie występowania wzajemnego respektowania odpowiednich rynków krajowych producentów rur bez szwu. Przypomina ona, że zarzucane naruszenia dotyczą wyłącznie dwóch rodzajów produktów: rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych. Jednakże Komisja nie wskazała danych odnoszących się do tych produktów w celu dokonania weryfikacji czy spełnione zostały przesłanki zastosowania art. 81 ust. 1 WE w zakresie wystąpienia ograniczenia konkurencji oraz wpływu na handel pomiędzy Państwami Członkowskimi. W istocie oparła się ona na danych dotyczących dużo szerszego zakresu produktów (zob. np. załączniki 1, 3 i 4 do zaskarżonej decyzji). W ten sposób Komisja doszła do wniosku, że krajowi producenci rur ze stali mieli na swych rynkach krajowych pozycję dominującą.

139 Dalmine twierdzi, że Komisja doszłaby do odmiennych wniosków, gdyby ograniczyła się do zbadania sytuacji na rynku odnośnych produktów. Odmiennie niż mogłoby wynikać z tabeli zawartej w motywie 68 zaskarżonej decyzji, skarżąca sprzedała na rynku włoskim tylko nieznaczne ilości rur OCTG standard, podczas gdy znacznie większe ilości tego produktu zostały sprzedane na tym rynku przez innych producentów będących adresatami zaskarżonej decyzji. Skarżąca podkreśla okoliczność, że zjawisko zarzucanej przez Komisję dominacji dotyczy wyłącznie sprzedaży rur „premium" krajowym spółkom naftowym.

140 Skarżąca przypomina, że wyjaśnienia p. Biasizza nie są wiarygodne jako dowody ze względów wskazanych w pkt 78. Ponadto wyjaśnienia te mogły dotyczyć wyłącznie sprzedaży rur OCTG, gdyż rury przewodowe projektowe nie były objęte zakresem działalności gospodarczej skarżącej w okresie, w którym doszło do naruszenia. W zakresie, w jakim większość sprzedaży rur OCTG do spółki Agip obejmowała

produkty „premium", wyjaśnienia te dotyczyły tylko nieznacznej części sprzedaży jednego z produktów objętych postępowaniem. Ponadto wyjaśnienia te są sprzeczne z danymi przedstawionymi w załącznikach do zaskarżonej decyzji.

141 W przedmiocie sprzedaży na rynku włoskim rur przewodowych projektowych, Dalmine stwierdza, że korzystała z dość silnej pozycji w porównaniu z konkurującymi z nią przedsiębiorcami będącymi adresatami zaskarżonej decyzji. Jednakże rury przewodowe projektowe stanowią zaledwie nieznaczną część rur przewodowych projektowych sprzedawanych na rynku włoskim. Poza tym, Dalmine przypomina, że w przedmiotowym okresie sprzedała znaczne ilości rur przewodowych projektowych na rynek brytyjski oraz w mniejszym zakresie na rynek niemiecki i francuski. Ponadto zarzuca ona Komisji pominięcie okoliczności, że w przypadku niektórych zastosowań spawane rury ze stali mogą zastępować rury przewodowe projektowe. Wreszcie przywóz rur OCTG i rur przewodowych projektowych pochodzących z państw trzecich, innych niż Japonia, znacznie osłabił pozycję Dalmine na włoskim rynku tych produktów.

142 Komisja stwierdza, że oceniła skutki porozumienia na poziomie wspólnotowym.

143 Tabela zawarta w motywie 68 zaskarżonej decyzji wskazuje, że podział rynków krajowych był respektowany dla odnośnych produktów. Dane te zostały potwierdzone wyjaśnieniami Valloureca i dyrektorów Dalmine złożonymi przed prokuratorem w Bergame. W przedmiocie tych ostatnich Komisja odrzuca zarzuty skarżącej co do wiarygodności wyjaśnień p. Biasizza.

144 W przedmiocie sytuacji na rynku włoskim, Komisja przypomina, że roczna sprzedaż rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych dokonywana przez Dalmine między rokiem 1990 i 1995 wynosiła średnio 13 506 ton rocznie (odpowiedź

Dalmine na żądanie Komisji przedstawione w trybie art. 11 rozporządzenia nr 17). W toku tego okresu całkowita wysokość sprzedaży na tym rynku dokonywana przez osiem przedsiębiorstw będących stronami porozumienia sięgała 14 869 ton (zob. załącznik 2 do zaskarżonej decyzji: ilości rur gwintowanych OCTG standard dostarczanych do Włoch (1 514 ton), powiększona o ilość rur przewodowych projektowych również dostarczanych do Włoch (13 355 ton). Wynika z tego, że Dalmine — w przedmiotowym okresie — miała 91% udziału w rynku włoskim w zakresie tych produktów.

Ocena Sądu

145 W przedmiocie zarzucanego naruszenia art. 253 WE, jest utrwalone w orzecznictwie, że wymóg uzasadnienia musi być oceniany w świetle okoliczności sprawy, w szczególności treści aktu prawnego, charakteru powołanego uzasadnienia i interesu, który adresaci lub inne osoby, których decyzja dotyczy bezpośrednio i indywidualnie, mogą mieć w uzyskaniu wyjaśnień (zob. np. wyroki Trybunału z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie C-56/93 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. I-723, pkt 86, i z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. str. I-1719, pkt 63). W istocie wystarczające jest, by Komisja wskazała w swych decyzjach okoliczności faktyczne i rozważania prawne mające zasadnicze znaczenie w ramach ich struktury (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie T-111/96 ITT Promedia przeciwko Komisji, Rec. str. II-2937, pkt 131).

146 W świetle orzecznictwa cytowanego w poprzedzającym punkcie należy stwierdzić, że zarzuty skierowane przeciwko zbędnym punktom uzasadnienia decyzji Komisji powinny zostać oddalone w całości jako bezzasadne, jako że nie mogą prowadzić do stwierdzenia nieważności tego aktu prawnego (zob. per analogiam wyrok Trybunału z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie C-122/01 P T. Port przeciwko Komisji, Rec. str. I-4261, pkt 17; zob. również pkt 134 powyżej).

147 Należy przypomnieć w tym zakresie, że dla stwierdzenia, iż doszło do naruszenia art. 81 WE, Komisja nie jest zobowiązana do wykazania istnienia skutków szkodliwych dla konkurencji, gdy wykazała istnienie porozumienia lub uzgodnionej praktyki, której celem jest ograniczenie konkurencji (wyroki Sądu z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-143/89 Ferriere Nord przeciwko Komisji, Rec. str. II-917, pkt 30 i nast. i z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie T-141/94 Thyssen Stahl przeciwko Komisji, Rec. str. II-347, pkt 277).

148 Należy wskazać, że w niniejszej sprawie, w celu stwierdzenia istnienia naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji, Komisja oparła się przede wszystkim na sprzecznym z zasadami konkurencji celu porozumienia o podziale rynków, w tym rynku niemieckiego, brytyjskiego, francuskiego i włoskiego, oraz że przedstawiła w tym celu dowody w postaci dokumentów (zob. w szczególności motywy 62–67 zaskarżonej decyzji, oraz ww. w pkt 111 wyrok w sprawie JFE Engineering i inni przeciwko Komisji, pkt 173–337).

149 Wynika z tego, że motyw 68 zaskarżonej decyzji dotyczący skutków tego porozumienia jest motywem uzupełniającym, a zatem zbędnym w ogólnej strukturze części uzasadnienia zaskarżonej decyzji poświęconej istnieniu naruszenia wskazanego w jej art. 1. Tak więc nawet zakładając, że Dalmine wykazałaby niewystarczający charakter tego uzasadnienia uzupełniającego, nie można by stwierdzić nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji, jeżeli sprzeczny z zasadami konkurencji cel został w niniejszej sprawie wykazany w wystarczający sposób (zob. pkt 152 i nast.). W konsekwencji zarzut oparty na braku uzasadnienia w tym zakresie jest bezzasadny i wobec tego musi zostać oddalony.

150 Ponadto w zakresie w jakim Dalmine twierdzi, że okoliczności wskazane w zaskarżonej decyzji nie stanowią naruszenia art. 81 WE, należy stwierdzić, że argument wysunięty na poparcie tego zarzutu dotyczy zasadniczo podnoszonego braku praktycznych skutków porozumienia, jako że dotyczy ono konkretnie rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych.

151 Tak więc, biorąc ponownie pod uwagę, że Komisja nie jest zobowiązana wykazać istnienia szkodliwego skutku dla konkurencji dla stwierdzenia naruszenia art. 81 WE, jeżeli stwierdziła istnienie porozumienia mającego na celu ograniczenie konkurencji (zob. powyżej pkt 147 i cytowane tam orzecznictwo), i że opiera się ona w pierwszej kolejności na sprzecznym z zasadami konkurencji celu porozumienia o podziale rynków, argumenty Dalmine dotyczące skutków porozumienia są w niniejszym kontekście pozbawione znaczenia.

152 Jednakże, Dalmine zakwestionowała również wartość dowodową wyjaśnień p. Biasizza wskazujących w szczególności, że ich autor był przede wszystkim odpowiedzialny za sprzedaż rur OCTG, a nie rur przewodowych projektowych. W tym przedmiocie można ograniczyć się do stwierdzenia, że Komisja oparła się w zaskarżonej decyzji na pliku dowodów dotyczących celu ukaranego porozumienia, którego znaczenia dla sprawy Dalmine nie kwestionuje, w szczególności w przedmiocie zwięzłych lecz wyraźnych oświadczeń p. Verluki, a nie wyłącznie w oparciu o jeden dowód, którego wartość dowodowa została poddana w wątpliwość przez Dalmine. Tak więc nawet przyjmując, że argumenty Dalmine są uzasadnione, nie mogą one samodzielnie prowadzić do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji.

153 W każdym razie należy wskazać, że wyjaśnienia p. Biasizza zostały potwierdzone przez inne zeznania złożone przez współpracowników p. Biasizza, znajdujące się w aktach Komisji i wskazane przed Sądem, lecz nie cytowane w zaskarżonej decyzji. W szczególności z zeznań p. Jachii z dnia 5 czerwca 1995 r., znajdujących się w aktach Komisji na str. 8220 ter S6, wynika że istniało porozumienie „o respektowaniu obszarów należących do różnych podmiotów" i z zeznań p. Ciocci z dnia 8 czerwca 1995 r., znajdujących się w aktach Komisji na str. 8220 ter S3, że „porozumienie producentów rur miało zasięg światowy".

154 Ponadto bez potrzeby rozwiązywania sporu między stronami co do precyzyjnego wskazania okresu, w którym p. Biasizzo był odpowiedzialny za sprzedaż produktów, o których mowa w zaskarżonej decyzji, bezsporne w niniejszej sprawie jest to, że był on odpowiedzialny za dokonywaną przez Dalmine sprzedaż rur OCTG przez istotną część okresu trwania naruszenia, jak również za sprzedaż rur przewodowych projektowych w ciągu przynajmniej kilku miesięcy w tym okresie, tak że opisane przezeń okoliczności były mu znane bezpośrednio.

155 Należy stwierdzić w tym zakresie, że wyjaśnienia p. Biasizza są wiarygodne, w szczególności w zakresie, w jakim zostały potwierdzone w oświadczeniu p. Verluki, co do istnienia porozumienia o podziale rynków krajowych opisanego przez tego ostatniego (zob. w tym zakresie ww. w pkt 111 wyrok JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 309 i nast.).

156 Wreszcie w zakresie, w jakim Dalmine kwestionuje wskazany w art. 1 zaskarżonej decyzji wpływ porozumienia o podziale rynków na wymianę handlową pomiędzy Państwami Członkowskimi, należy przypomnieć, że aby decyzja, porozumienie lub praktyka mogły mieć wpływ na handel między Państwami Członkowskimi, muszą one pozwalać na stwierdzenie z wystarczającym stopniem prawdopodobieństwa, w świetle ogółu okoliczności faktycznych i prawnych, że mogą one wywierać wpływ bezpośredni lub pośredni, rzeczywisty lub potencjalny, na strumienie wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi (wyrok Sądu z dnia 28 lutego 2002 r. w sprawie T-395/94 Atlantic Container Line i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-875, pkt 79 i 90). W konsekwencji Komisja nie musi wykazać rzeczywistego istnienia tego wpływu na handel (ww. wyrok Atlantic Container Line i in. przeciwko Komisji, pkt 90), lecz istotne jest, by ten wpływ, rzeczywisty lub potencjalny, nie był nieznaczny (wyrok Trybunału z dnia 25 października 2001 r. w sprawie C-475/99 Ambulanz Glöckner, Rec. str. II-8089, pkt 48).

157 Nieodzownym, potencjalnym skutkiem porozumienia — takiego jak wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji — mającego na celu podział rynków krajowych Wspólnoty, który to skutek konkretyzuje się w przypadku wykonania porozumienia, jest obniżka wielkości handlu wewnątrzwspólnotowego. Wobec tego wydaje się jasne, że warunek ten został spełniony, gdy chodzi o naruszenie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji.

158 W świetle powyższego należy w całości oddalić przedstawione przez Dalmine zarzuty i argumenty dotyczące analizy rynku, którego dotyczy wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji naruszenie.

W przedmiocie udziału Dalmine w naruszeniu

Argumenty stron

159 Dalmine podnosi, że jej udział we wskazanym w art. 1 zaskarżonej decyzji naruszeniu nie miał istotnego wpływu na konkurencję. Biorąc pod uwagę jej skromną pozycję na włoskim rynku rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych, skarżąca twierdzi, że nie mogła odgrywać roli lidera producentów rur bez szwu ze stali. Ponadto wskazuje ona, że nie przestrzegała warunków przedmiotowego porozumienia i że była postrzegana przez innych producentów jako niezdyscyplinowana. Biorąc pod uwagę charakterystykę rynku i brak mechanizmu sankcji zmierzających do zapewnienia przestrzegania porozumienia, nie wyrządziło ono szkody ani konkurentom ani klientom adresatów zaskarżonej decyzji. Dalmine zarzuca Komisji, że nie uwzględniła tych okoliczności i nie dokonała odróżnienia jej sytuacji od sytuacji pozostałych adresatów zaskarżonej decyzji.

160 Zdaniem Komisji twierdzenie Dalmine jest bezpodstawne. W celu ustalenia czy przedsiębiorstwa naruszyły art. 81 ust. 1 WE jedynym zagadnieniem istotnym jest ustalenie czy ich zachowanie na rynku jest wynikiem porozumienia.

Ocena Sądu

161 Należy ponownie stwierdzić, że Komisja wzięła pod uwagę ograniczający cel porozumienia o podziale rynków, w którym Dalmine brała udział, w wyniku czego ewentualny brak dowodów w zakresie sprzecznych z zasadami konkurencji skutków indywidualnego zachowania Dalmine, pozostaje bez wpływu na stwierdzenie

istnienia naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji (zob. podobnie ww. w pkt 44 wyrok Cement, pkt 1085–1088, jak również pkt 147 powyżej, oraz cytowane tam orzecznictwo). Ponadto Komisja powołuje w pierwszej kolejności dowody z dokumentów, w szczególności w motywach 62–67 zaskarżonej decyzji, w celu udowodnienia okoliczności, że Dalmine uczestniczyła w rzeczonym naruszeniu (zob. również pkt 152 152 powyżej).

162 W przedmiocie twierdzenia Dalmine, że zachowała ona w praktyce swobodę działania, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, gdy przedsiębiorstwo bierze udział w spotkaniach przedsiębiorstw, które mają cel sprzeczny z zasadami konkurencji, i nie odcina się publicznie od ich przebiegu, pozwalając w ten sposób pozostałym uczestnikom porozumienia zakładać, że uczestniczy w będącym skutkiem tych zebrań porozumieniu oraz że będzie go przestrzegać, można przyjąć że bierze udział w przedmiotowym porozumieniu (wyroki Sądu z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie T-7/89 Hercules Chemicals przeciwko Komisji, Rec. str. II-1711, pkt 232; z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie T-12/89 Solvay przeciwko Komisji, Rec. str. II-907, pkt 98; z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-141/89 Tréfileurope przeciwko Komisji, Rec. str. II-791, pkt 85 i 86, i ww. w pkt 44 w sprawie Cement, pkt 1353).

163 W świetle powyższego nie można przychylić się do niniejszego zarzutu. W związku z tym wniosek o stwierdzenie nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji musi zostać oddalony.

W przedmiocie naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji

W przedmiocie klauzul umowy o dostawy zawartej pomiędzy Corusem i Dalmine

Argumenty stron

164 Dalmine nie zgadza się z dokonaną przez Komisję oceną bezprawnego charakteru niektórych klauzul umowy o dostawy zawartej z Corusem. W motywie 153

zaskarżonej decyzji Komisja wydaje się wskazywać, że choć umowy o dostawy Corusa nie należą do środków wykonawczych zasad podstawowych w zakresie respektowania rynków krajowych, zawartych w ramach klubu Europa–Japonia, niektóre z ich zapisów są w każdym razie zakazane na mocy art. 81 ust. 1 WE.

165 W pierwszej kolejności, sprzeciwia się ona ocenie prawnej w przedmiocie klauzul dotyczących określenia ilości towarów sprzedanych Corusowi.

166 W motywie 153 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdza, że „określając ilości [rur gładkich], które miały zostać dostarczone do [Corusa] za pomocą udziału procentowego, a nie określonych ilości, Vallourec, [Mannesmann] i Dalmine zobowiązały się — na korzyść swego konkurenta — do dostarczenia nieznanych wstępnie ilości", czemu skarżąca zaprzecza.

167 Dalmine wskazuje, że ponieważ zapotrzebowanie Corusa podlegało nieprzewidywalnym zmianom w zależności od zmian popytu, Corus nie mógł przyjąć na siebie ryzyka zaciągnięcia zobowiązania zakupu określonej rocznie ilości rur gładkich przez okres pięciu lat.

168 Poza tym, Dalmine zaprzecza, iż zobowiązała się do dostaw na rzecz Corusa nieokreślonych ilości rur gładkich. Artykuł 4 umowy o dostawy przewidywał, w jaki sposób ilości te były ustalane przez strony. Klauzula ta stanowi, że:

„W zakresie każdego konkretnego zamówienia obejmującego miesiąc kalendarzowy [Corus] każdego miesiąca potwierdzi zamawiany tonaż z trzymiesięcznym wyprzedzeniem (na przykład pod koniec stycznia potwierdzi tonaż na kwiecień). [Corus]

wskaże następnie szczegółowe dane dotyczące zamawianego miesięcznego tonażu z dwumiesięcznym wyprzedzeniem (na przykład, potwierdzi pod koniec lutego szczegóły zamówienia na kwiecień). Zmiany w zakresie szczegółowych danych zamówienia będą akceptowane przez Dalmine do 10. dnia przed miesiącem kalendarzowym produkcji. Późniejsze zmiany będą mogły zostać dokonane po upływie tego terminu wyłącznie za pisemną zgodą stron".

169 Klauzula ta stanowi dalej:

„Formalne spotkania w sprawach operacyjnych i technicznych między [Corusem] i Dalmine będą odbywać się każdego miesiąca w sposób mający na celu zapewnienie regularnych dostaw i ustanowienia planu dostaw (z trzymiesięcznym wyprzedzeniem)".

170 Dalmine zaprzecza ponadto, że zrezygnowała z wykorzystania ewentualnego wzrostu popytu na rury gwintowane w zamian za przyznanie jej udziału w zaopatrzeniu Corusa w rury gładkie.

171 Po pierwsze, rynek rur gwintowanych był dla niej zamknięty, ponieważ z jednej strony, technologia gwintowania jest kontrolowana przez Vallourec, a z drugiej strony, produkcja standardowych rur gwintowanych jest minimalna. Tak więc Dalmine twierdzi, że nie można było zarzucić jej braku konkurowania z Corusem na brytyjskim rynku gwintowanych rur „premium", na którym w każdym razie była nieobecna.

172 Po drugie, Dalmine odrzuca zarzut znajdujący się w motywie 153 zaskarżonej decyzji, w świetle którego nie zobowiązałaby się wraz z Mannesmannem do dostaw nieokreślonych ilości rur gładkich do Corusa, gdyby z drugiej strony nie miała zapewnienia, że ta ostatnia nie wykorzysta tego dla zwiększenia swego udziału

w rynku rur gwintowanych. W świetle zaskarżonej decyzji zapewnienie to miało postać możliwości rozwiązania umowy przez skarżącą w razie stwierdzenia strat księgowych [zob. art. 9 lit. c), umowy o dostawy zawartej między Dalmine i Corusem]. Dalmine nie zgadza się z tą interpretacją. Klauzula rozwiązania umowy nie dotyczyła sytuacji wystąpienia strat spowodowanych niemożnością bezpośredniego skorzystania ze wzrostu popytu na rury gwintowane. Dotyczyła ona natomiast sytuacji wystąpienia strat związanych z długotrwałym spadkiem popytu na te produkty, a w konsekwencji zapotrzebowania Corusa na rury gładkie.

173 W drugiej kolejności, Dalmine nie zgadza się z interpretacją dokonaną przez Komisję w przedmiocie określenia cen umownych. W świetle zaskarżonej decyzji (motyw 153), Corus był zobowiązany do poinformowania Mannesmanna i Dalmine o cenach jak również ilościach sprzedanych rur gwintowanych, podczas gdy dane te mają charakter poufny. Ponadto w zaskarżonej decyzji negatywnie oceniono okoliczność, że ceny rur gładkich zależały od cen, po których Corus odsprzedawał je po gwintowaniu.

174 Oceny te są bezpodstawne i pozbawione wystarczającego uzasadnienia. W przedmiocie rzekomej wymiany poufnych informacji Dalmine wskazuje, że Corus nie informował jej o cenach sprzedawanych przez siebie rur gwintowanych. Jest prawdą, że cena ta była jednym z elementów ujętych w matematycznym wzorze służącym obliczeniu ceny należnej od Corusa za rury gładkie. Jednakże, to Corus był odpowiedzialny za to obliczenie, w zakresie którego Dalmine znany był tylko wynik końcowy. Dalmine przypomina, że w razie braku zgody co do obliczonej w ten sposób ceny, mogła ona odwołać się do niezależnego podmiotu trzeciego. Mechanizm ten pozwalał więc na ochronę poufnego charakteru cen stosowanych przez Corusa.

175 Komisja broni swej analizy w przedmiocie ograniczającego konkurencję charakteru przewidzianego umownie mechanizmu określania ilości sprzedanych towarów.

176 W przedmiocie ważności klauzuli dotyczącej ustalenia ceny umownej Komisja podkreśla, że zastosowana formuła uzależniała cenę rur gładkich od ceny rur gwintowanych. Wobec tego Vallourec, Mannesmann i Dalmine nie były zainteresowane konkurowaniem z Corusem w zakresie cen rur gwintowanych w Zjednoczonym Królestwie.

177 Komisja oświadcza, że jest przekonana, iż formuła obliczenia ceny rur gładkich, o której mowa w art. 6 przedmiotowej umowy o dostawy, uwzględniała informacje, których przedsiębiorstwa konkurencyjne nie powinny wymieniać.

Ocena Sądu

178 Cel i skutek trzech umów o dostawy jest opisany przez Komisję w motywie 111 zaskarżonej decyzji:

„Przedmiotem tych umów było zaopatrzenie w rury gładkie lidera rynku OCTG na Morzu Północnym, a ich celem było podtrzymanie krajowego producenta w Zjednoczonym Królestwie z zamiarem zapewnienia poszanowania „zasad podstawowych" w ramach klubu Europa–Japonia. Podstawowym celem i skutkiem tych umów był podział pomiędzy [Mannesmanna], Valloureca i Dalmine całościowego zapotrzebowania ich konkurenta [Corusa] (Vallourec począwszy od 1994 r.). Uzależniały one ceny zakupu rur gładkich od cen rur gwintowanych przez [Corusa]. Przewidywały one również ograniczenie swobody zaopatrzenia [Corusa] (Vallourec począwszy od lutego 1994 r.) i zobowiązywały tego ostatniego do informowania swych konkurentów o stosowanych cenach sprzedaży oraz sprzedawanych ilościach. Ponadto [Mannesmann], Vallourec (do lutego 1994 r.) i Dalmine zobowiązały się dostarczać konkurentowi ([Corusowi], a następnie Vallourecowi począwszy od marca 1994 r.) nieokreślone wcześniej ilości".

179 Treść umów o dostawy przedstawionych przed Sądem, w szczególności umowy zawartej między Dalmine i Corusem w dniu 4 grudnia 1991 r., potwierdza w zasadzie dane wskazane w motywie 111, jak również motywach 78–82 i 153 zaskarżonej decyzji. Rozpatrywane łącznie, umowy te dokonywały podziału, przynajmniej począwszy od dnia 9 sierpnia 1993 r., zapotrzebowania Corusa na rury gładkie pomiędzy trzech producentów europejskich (40 % dla Valloureca, 30 % dla Dalmine i 30 % dla Mannesmanna). Ponadto każda z nich przewidywała ustalenie ceny należnej od Corusa za rury gładkie w oparciu o formułę matematyczną uwzględniającą cenę uzyskaną przezeń za rury gwintowane.

180 Ze stwierdzeń tych wynika, że celem lub co najmniej skutkiem umów o dostawy było zastąpienie swobodnej konkurencji przez ustalony w drodze negocjacji podział zysków ze sprzedaży rur gwintowanych, które mogły zostać zrealizowane na rynku brytyjskim, przynajmniej między czterema producentami europejskimi (zob. podobnie w zakresie uzgodnionych praktyk ww. w pkt 44 wyrok Cement, pkt 3150).

181 Każdą z umów o dostawy Corus nałożył na swych trzech konkurentów wspólnotowych zobowiązania powodujące zanik na jego rynku krajowym jakiejkolwiek, rzeczywistej lub potencjalnej konkurencji z ich strony. Te ostatnie traciły sprzedaż rur gładkich w razie spadku sprzedaży rur gwintowanych przez Corusa. Poza tym w zależności od ceny uzyskanej przez Corusa za rury gwintowane, obniżce ulegał również margines zysku ze sprzedaży rur gładkich, do dokonania której zobowiązali się trzej dostawcy, co mogło prowadzić nawet do powstania strat. W tych okolicznościach było praktycznie nie do pomyślenia, by trzej producenci chcieli efektywnie konkurować z Corusem na rynku brytyjskim rur gwintowanych, w szczególności w zakresie cen (zob. motyw 153 zaskarżonej decyzji).

182 Przeciwnie, wyrażając zgodę na zawarcie takich umów, każdy z konkurentów wspólnotowych Corusa zapewnił sobie pośrednio udział w rynku krajowym Corusa, jak również część związanych z tym zysków. W celu uzyskania tych korzyści zrezygnowali w istocie z możliwości sprzedaży rur gładkich na rynku brytyjskim, jak

również, przynajmniej od chwili podpisania w dniu 9 maja 1993 r. trzeciej umowy przyznającej pozostałe 30% Mannesmannowi, z możliwości dostarczania Corusowi większej ilości zakupywanych przezeń rur gładkich niż ta, którą przyznano wstępnie każdemu z nich.

183 Ponadto konkurenci Corusa przyjęli uciążliwe i niezwykłe w obrocie handlowym zobowiązanie dostarczania mu ilości rur, która została wstępnie określona wyłącznie poprzez odniesienie do sprzedaży rur gwintowanych dokonywanych przez Corusa. Zobowiązanie to umocniło wzajemne zależności między tymi producentami i Corusem w zakresie, w jakim byli oni uzależnieni, jako zobowiązani dostawcy, od realizowanej przez Corusa polityki handlowej. Argument Dalmine, że ilości rur podlegających dostawie były ustalane na trzy miesiące z góry, zgodnie z zasadami art. 4 zawartej przez nią z Corusem umowy o dostawy, jest bez znaczenia, jako że zapis ten nie pozwala Dalmine na ograniczenie ilości dostarczanych rur gładkich, która uzależniona jest wyłącznie od potrzeb Corusa.

184 Nawet przyjmując, że zawarta w pierwszym tiret motywu 153 zaskarżonej decyzji analiza Komisji w zakresie możliwości rozwiązania umowy jest bezpodstawna, okoliczność ta nie miałaby żadnego wpływu na sprzeczny z zasadami konkurencji charakter umów zawartych między Corusem i trzema pozostałymi producentami wspólnotowymi, w szczególności Dalmine. Wobec tego nie ma potrzeby rozstrzygania w niniejszym postępowaniu kwestii tego ubocznego sporu co do okoliczności faktycznych.

185 Należy stwierdzić, że gdyby nie zawarto umów o dostawy, przedmiotowi producenci europejscy inni niż Corus mieliby zwykle, z pominięciem „zasad podstawowych", rzeczywisty, a przynajmniej potencjalny interes handlowy, w konkurowaniu na brytyjskim rynku rur gwintowanych i konkurowaniu między sobą o dostawy rur gładkich dla Corusa.

186 W przedmiocie argumentu Dalmine dotyczącego praktycznych przeszkód w bezpośredniej sprzedaży na rynku brytyjskim standardowych rur OCTG i „premium", przeszkody te są niewystarczające dla wykazania, że nie mogłaby ona dokonywać sprzedaży na tym rynku w razie braku zawartej z Corusem a następnie Vallourekiem umowy o dostawy. Przyjmując, że warunki na brytyjskim rynku rur OCTG rozwinęłyby się w sposób pozytywny, nie można wykluczyć, że Dalmine mogłaby uzyskać pozwolenie umożliwiające jej sprzedaż gwintowanych rur „premium" na tym rynku lub że mogłaby zwiększyć swą produkcję standardowych rur OCTG w celu ich sprzedaży. Wynika z tego, że podpisując przedmiotową umowę o dostawy zgodziła się ona w rzeczywistości na ograniczenie swej polityki handlowej, zgodnie z analizą przeprowadzoną w pkt 182–185 powyżej.

187 W tym zakresie należy stwierdzić ponadto, że każda z umów została wstępnie zawarta na okres pięciu lat. Ten relatywnie długi okres trwania potwierdza i umacnia sprzeczny z zasadami konkurencji charakter tych umów, w szczególności w zakresie, w jakim Dalmine i dwaj pozostali dostawcy Corusa zrezygnowali z możliwości skorzystania w sposób bezpośredni z ewentualnego wzrostu brytyjskiego rynku rur gwintowanych w tym okresie.

188 Ponadto, jak wskazała to Komisja w motywie 111 zaskarżonej decyzji, przewidziana w każdej z trzech umów o dostawy formuła ustalenia ceny rur gładkich zakłada niezgodną z prawem wymianę informacji handlowych (zob. motyw 153 zaskarżonej decyzji), które muszą pozostać pod groźbą naruszenia autonomii polityki handlowej konkurencyjnych przedsiębiorstw (ww. w pkt 147 wyrok Sądu w sprawie Thyssen Stahl przeciwko Komisji, pkt 403, i wyrok Sądu z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie T-151/94 British Steel przeciwko Komisji, Rec. str. II-629, pkt 383 i nast.).

189 Argumentacja Dalmine, że informacje dotyczące cen zapłaconych przez klientów Corusa nie były przekazywane jego dostawcom, nie wyłącza winy sygnatariuszy umów o dostawy w okolicznościach niniejszej sprawy.

190 Jest prawdą, że Corus nie informował swych kontrahentów o cenach uzyskiwanych za rury gwintowane, jako takich. W związku z tym stwierdzenie zawarte w motywie 111 zaskarżonej decyzji, że umowy o dostawy „zobowiązywały [Corusa] do informowania jego konkurentów o stosowanych cenach sprzedaży [...]", jest przesadzone gdy chodzi o zakres zobowiązań umownych w tym względzie. Jednakże, Komisja słusznie stwierdziła w motywie 153 zaskarżonej decyzji i przed Sądem, że ceny rur gwintowanych pozostawały w matematycznej zależności z cenami zapłaconymi za rury gładkie, w taki sposób, że trzej zainteresowani dostawcy otrzymywali precyzyjne wskazówki co do kierunku, momentu i wielkości wszystkich ruchów cen rur gwintowanych sprzedawanych przez Corusa.

191 Należy stwierdzić nie tylko, że przekazanie konkurentom tych informacji narusza art. 81 ust. 1 WE, lecz ponadto, że naruszenie to jest co do zasady tej samej natury, zarówno gdy przedmiotem informacji są ceny rur gwintowanych jako takie, jak i gdy przekazywane są wyłącznie dane w zakresie ich fluktuacji. W tych okolicznościach należy stwierdzić, że niedokładność wskazana w poprzednim punkcie jest bez znaczenia w szerszym kontekście naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji i w związku z tym nie ma ona wpływu na stwierdzenie w przedmiocie istnienia tego naruszenia.

192 W świetle powyższego, zarzuty dotyczące postanowień umowy o dostawy zawartej między Dalmine i Corusem muszą zostać oddalone w całości.

W przedmiocie zarzutów dotyczących istnienia porozumienia i udziału w nim Dalmine

Argumenty stron

193 Dalmine zaprzecza, że umowy o dostawy zawarte z Corusem są wynikiem porozumienia. Twierdzi, że zawarła, a następnie przedłużyła umowę o dostawy

z Corusem, wyłącznie w celu zwiększenia swej sprzedaży rur gładkich na rynku brytyjskim. Jest to całkowicie zgodny z prawem cel handlowy, który Komisja wolała pominąć, ograniczając się do oceny pozycji Corusa na przedmiotowym rynku (motyw 152 zaskarżonej decyzji).

194 Dalmine odrzuca interpretację dokumentów cytowanych w motywie 80 zaskarżonej decyzji, poprzez którą Komisja sugeruje, ze umowy o dostawy Corusa miały na celu utrzymanie cen na rynku brytyjskim na sztucznie zawyżonym poziomie. Dokumenty, na których oparła się Komisja, pochodzą z okresu poprzedzającego zawarcie umów o dostawy i przedstawiają rozwiązania o charakterze hipotetycznym. W rzeczywistości z przedmiotowych dokumentów wynika po prostu, że Vallourec oceniał w roku 1990, iż zapewniając producentom europejskim preferencyjne traktowanie na rynku europejskim, możliwe będzie utrzymanie cen na wysokim poziomie. Dokumenty te wskazują również, że Corus nie wykluczał możliwości zaopatrywania się w spółce UTM, Siderca i spółce Tubos de Acero de México SA (zob. notatka zatytułowana „Spotkanie w dniu 24.7.90 z British Steel").

195 Dalmine nie zgadza się również z analizą Komisji w zakresie terminów dostaw. Wymagany przez Corusa termin pięciu do sześciu tygodni mógł zostać dotrzymany wyłącznie przez producentów europejskich, zarówno ze względu na transport przedmiotowych towarów, jak i czas potrzebny na produkcję po otrzymaniu ostatecznego zamówienia. Skarżąca przypomina w tym zakresie, że Corus zobowiązał ją do akceptacji zmian w zamówieniach nie później niż na dziesięć dni przed miesiącem produkcji. W takich okolicznościach stwierdzenie przez Komisję, że terminy dostaw nie miały kluczowego znaczenia, a z drugiej strony, zarzucenie producentom zobowiązania się do dostaw nieokreślonych ilości towarów, jest wewnętrznie sprzeczne.

196 W dalszej kolejności Dalmine kwestionuje moc dowodową tych dokumentów, w szczególności wymienionych w motywach 78 i 80 zaskarżonej decyzji. Komisja oparła się na błędnej interpretacji tych dowodów. Dalekie od wykazania

prawdziwości okoliczności zarzucanych przez Komisję, powołane wewnętrzne dokumenty Vallourec ograniczają się do sformułowania hipotez co do konsekwencji zamknięcia przez Corusa zakładu produkcyjnego w Clydesdale. Nic nie pozwalało na wywiedzenie z tych dokumentach istnienia porozumienia o podziale rynku brytyjskiego.

197 Dalmine podnosi, że hipotezie istnienia porozumienia zaprzecza okoliczność, że Mannesmann zawarł umowę o dostawy z Corusem trzy lata po rozmowach między nim a Vallourekiem w roku 1990, na których opiera się broniona przez Komisję teza o istnieniu bezprawnego porozumienia.

198 Dalmine zaprzecza, że uczestniczyła w porozumieniu z innymi producentami europejskimi w celu podziału rynku brytyjskiego, nawet zakładając, że takie porozumienie miało miejsce. Przypomina ona, że zgodnie z zaskarżoną decyzją Vallourec i Corus, między latami 1990 i 1991, porozumiały się w celu ograniczenia przez tego ostatniego swego zaopatrzenia do producentów wspólnotowych (zob. motyw 110 zaskarżonej decyzji). Jak wynika z zaskarżonej decyzji, rozmowy te dotyczyły skarżącej i Komisja nie może wobec tego zarzucać jej uczestnictwa w tym porozumieniu. Tak więc, Komisja nie może czynić Dalmine zarzutu z faktu, iż zawarła w dniu 4 grudnia 1991 r. umowę o dostawy z Corusem.

199 Dalmine podkreśla, że dowody powołane na potwierdzenie tezy Komisji dotyczą wyłącznie Valloureca i Corusa (zob. motywy 78, 91, 110, 146 i 152 zaskarżonej decyzji). Dalmine stwierdza, że nie może skutecznie bronić się przed takimi dowodami, które dotyczą wyłącznie osób trzecich.

200 Następnie, Dalmine nie zgadza się ze stwierdzeniem Komisji, w świetle którego przystąpiła do porozumienia zawartego pomiędzy Vallourekiem i Corusem w późniejszym okresie, gdy ten ostatni postanowił wycofać się z rynku

i zaprzestać produkcji rur bez szwu. Dowody powołane w motywie 91 zaskarżonej decyzji przedstawiają przebieg spotkania między Corusem, Mannesmannem, Vallourekiem i Dalmine, które miało miejsce w dniu 29 stycznia 1993 r. Rozmowy te poprzedzały zawarcie w dniu 9 sierpnia 1993 r. umowy o dostawy między Mannesmannem i Corusem. Dalmine wysnuwa z tej okoliczności, że w dniu 29 stycznia 1993 r. nie istniało żadne porozumienie między producentami europejskimi. Ponadto Komisja zdaje się zarzucać skarżącej wyrażenie zgody na przejęcie przez Valloureca działalności Corusa. Skarżąca podkreśla, że nie miała nic wspólnego z tą operacją. Wskazuje natomiast, że w jej interesie było zachowanie dostępu do rynku brytyjskiego i że w tym celu pragnęła kontynuować dokonywanie sprzedaży rur gładkich na rynek brytyjski po przejęciu przez Valloureca działalności Corusa.

201 Ponadto Komisja dopatrzyła się istnienia porozumienia w decyzji Valloureca, by po dokonaniu zakupu działalności produkcyjnej Corusa w zakresie rur bez szwu, przedłużyć umowy o dostawy zawarte przez tego ostatniego z Mannesmannem i Dalmine, czemu Dalmine zaprzecza. Skarżąca podkreśla, że chodzi w tym wypadku o wybór Valloureca, na który nie miała wpływu oraz że strony podjęły swobodnie decyzję w oparciu o swoje interesy handlowe.

202 Wreszcie Dalmine stwierdza, że rynkowe skutki zawartej przez nią z Corusem umowy o dostawy są nieznaczne. Na 20 400 ton rur gładkich, których sprzedaży dokonała na rynek brytyjski, zaledwie 20% zostało przetworzonych na rury OCTG standard (zob. załącznik 2 do zaskarżonej decyzji). Te ostatnie stanowiły jedynie 3% konsumpcji na rynku brytyjskim, 1,4% konsumpcji wspólnotowej i 0,08% konsumpcji światowej.

203 Komisja odrzuca te argumenty. Jej zdaniem żaden zgodny z prawem interes Corusa nie przemawiał za zawarciem przedmiotowych umów.

204 Komisja stwierdza, że te umowy o dostawy mieściły się w ramach przewidujących respektowanie rynków krajowych „zasad podstawowych", które zawarto w ramach klubu Europa–Japonia (motyw 146 zaskarżonej decyzji). Gdy w roku 1990 Corus częściowo zaprzestał produkcji niektórych typów rur bez szwu, klauzula ochronna dla Zjednoczonego Królestwa mogła stać się bezskuteczna. Corus i Vallourec podniosły ten problem w lipcu 1990 r. podczas negocjacji dotyczących przedłużenia umowy, którą Vallourec przyznał Corusowi licencję w zakresie wykorzystania technologii gwintowania VAM.

205 Komisja stwierdza, że udowodniła w sposób wymagany przepisami prawa istnienie porozumienia między tymi dwoma przedsiębiorstwami. Odsyła ona w tym zakresie do sprawozdania Valloureca zatytułowanego „Spotkanie w dniu 24.7.90 z British Steel" powołanego w szczególności w motywie 80 zaskarżoneej decyzji. Notatka Vallourec „Refleksje strategiczne", również wspomniana w tym motywie, także potwierdza tezę Komisji.

206 Komisja odrzuca argument oparty na czasie, który upłynął pomiędzy, z jednej strony, rozmowami między Vallourecem i Corusem w roku 1990 i, z drugiej strony, podpisaniem przez tego ostatniego umowy z Mannesmannem w dniu 9 sierpnia 1993 r. Komisja podkreśla, że w każdym razie zakaz o którym mowa w art. 81 ust. 1 WE ma zastosowanie do wszystkich porozumień niezależnie od ich postaci. Przypomina ona, że dobitnie wykazała istnienie porozumienia o respektowaniu rynków krajowych w ramach naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji.

207 Ponadto z dowodów wskazanych w motywach 65, 67, 84 i 91 zaskarżonej decyzji jasno wynika, że rozmowy, które miały miejsce pomiędzy Vallourekiem i Corusem w roku 1990, dotyczące skutków postępującego wycofania się przez tego ostatniego z rynku i zamknięcia jego fabryki w Clydesdale, były ściśle związane z porozumieniem o respektowaniu rynków krajowych.

208 Dalmine, która przystąpiła do porozumienia o respektowaniu rynków krajowych, oświadczyła, że problemy spowodowane restrukturyzacją Corusa powinny zostać rozwiązane na poziomie europejskim i uznała za korzystne zawarcie umowy o dostawy z Corusem jednocześnie z umowami zawartymi z Vallourekiem i Mannesmannem. Dalmine była wyraźnie świadoma okoliczności, że taka umowa o dostawy przyczyniała się do wykonania porozumienia o respektowaniu rynków krajowych i koordynacji jej działań z działaniami jej bezpośrednich konkurentów.

Ocena Sądu

209 Należy przede wszystkim stwierdzić, że wobec okoliczności, iż naruszenie wskazane w art. 2 zaskarżonej decyzji oparte jest na ograniczeniach konkurencji zawartych w samych umowach dostaw Corusa, przedstawione powyżej – w ramach poprzednich zarzutów — rozważania dotyczące tych umów są wystarczające dla wykazania jego występowania.

210 Niezależnie od rzeczywistego stopnia uzgodnień między czterema producentami europejskimi, należy stwierdzić, że każdy z nich podpisał jedną z umów o dostawy, ograniczając konkurencję i powodując naruszenie art. 81 ust. 1 WE wskazane w art. 2 zaskarżonej decyzji. Jeśli art. 2 ust. 1 zaskarżonej decyzji opisuje umowy o dostawy jako zawarte „w ramach naruszenia, o którym mowa w art. 1", z brzmienia motywu 111 wynika wyraźnie, że okoliczność zawarcia sprzecznych z zasadami konkurencji umów, sama w sobie, stanowi naruszenie stwierdzone w art. 2.

211 Tak więc, nawet zakładając, że Dalmine wykazałaby, iż zawarcie umowy o dostawy z Corusem było obiektywnie zgodne z jej interesem handlowym, okoliczność ta nie osłabiłaby w najmniejszym stopniu tezy Komisji, w świetle której porozumienie to

jest sprzeczne z prawem. W istocie, sprzeczne z zasadami praktyki handlowe są bardzo często w indywidualnym interesie handlowym przedsiębiorstw, przynajmniej w krótkim okresie czasu. W świetle tych stwierdzeń nie ma potrzeby rozstrzygania sporu między stronami w przedmiocie tego jakie znaczenie dla Corusa miały terminy dostaw, jako że przedstawiona w tym zakresie przez Dalmine argumentacja ma na celu wykazanie, że posiadania przez Corusa trzech dostawców europejskich było logiczne z punktu widzenia handlowego.

212 Jako że istnienie naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji zostało wykazane w sposób przewidziany prawem, nie jest bezwzględnie konieczne przeanalizowanie argumentów Komisji w przedmiocie uzgodnień między czterema producentami europejskimi. Podobnie w celu zbadania niniejszego zarzutu nie ma potrzeby przeanalizowania wszystkich argumentów podniesionych przez Dalmine w zakresie szeregu dowodów nie związanych z treścią umów o dostawy, na które powołała się Komisja w celu wykazania istnienia tego uzgodnienia.

213 Jednakże, w zakresie w jakim stopień uzgodnień między czterema producentami wspólnotowymi w przedmiocie naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji jest istotny dla oceny niektórych z zarzutów podniesionych w niniejszej sprawie, należy dokonać jego badania.

214 Należy stwierdzić w tym kontekście, że zachowania mieszczące się w ramach planu o charakterze ogólnym i realizujące wspólny cel sprzeczny z zasadami konkurencji, mogą zostać uznane za wynikające z jednego porozumienia (zob. w tym znaczeniu ww. w pkt 44 wyrok Cement, pkt 4027). W istocie, jeżeli Komisja wykazuje, że przedsiębiorstwo uczestnicząc w porozumieniach, wiedziało lub powinno było wiedzieć, że czyniąc to obejmowane było ramami jednego porozumienia, jego uczestnictwo w przedmiotowych porozumieniach mogło stanowić wyraz przystąpienia do tego porozumienia (zob. w tym znaczeniu ww. wyrok Cement, pkt 4068 i 4109).

215 W tym zakresie dokument „Uwagi dotyczące umowy VAM" z dnia 23 marca 1990 r. ma szczególne znaczenie. W ramach tytułu „Scenariusz II" p. Verluca, menedżer Valloureca, przewiduje możliwość „uzyskania zapewnienia Japończyków, że nie będą ingerować w rynek Zjednoczonego Królestwa i że problem zostanie rozwiązany pomiędzy Europejczykami". Kontynuuje on: „w tym wypadku dokonano by podziału rur gładkich pomiędzy [Mannesmanna], [Valloureca] i Dalmine". W kolejnym ustępie stwierdza on, że „byłoby prawdopodobnie korzystne powiązanie sprzedaży [Valloureca] zarówno z ceną jak i wielkością sprzedaży VAM przez [Corusa]".

216 Wobec tego, że ów ostatni wniosek dokładnie odpowiada istotnym postanowieniom umów zawartych pomiędzy Vallourekiem i Corusem szesnaście miesięcy później jest jasne że strategia ta została rzeczywiście zastosowana przez Valloureca i że umowa ta została podpisana w celu realizacji tej strategii.

217 Ponadto okoliczność że praktycznie identyczna umowa została następnie podpisana między Corusem, z jednej strony, i każdym z pozostałych, europejskich członków klubu Europa–Japonia z drugiej strony (zarówno Dalmine jak i następnie Mannesmanna), w ten sposób, że zapotrzebowanie Corusa na rury gładkie począwszy od sierpnia 1993 r. zostało rzeczywiście rozdzielone pomiędzy trzech pozostałych, europejskich członków klubu Europa–Japonia, dokładnie jak przewidział to p. Verluca, potwierdza, że te trzy umowy zostały zawarte w celu realizacji wspólnej strategii zaproponowanej w ramach uzgodnień przyjętych przez ten klub.

218 Wniosek ten opiera się na dowodach wskazanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji, w szczególności w jej motywie 91, który stanowi, co następuje:

„W dniu 21 stycznia 1993 r. [Corus] przesłał Vallourekowi (a prawdopodobnie również [Mannesmannowi] i Dalmine) projekt propozycji dotyczących porozumienia w sprawie restrukturyzacji sektora rur bez szwu, który miał zostać omówiony

podczas spotkania w Heathrow w dniu 29 stycznia 1993 r. pomiędzy Mannesmannem, Vallourekiem, Dalmine, [Corusem] ([s]tr. 4628 [akt sprawy Komisji, będąca pierwszą stroną dokumentu zatytułowanego „Projekt propozycji dla potrzeb porozumienia w sprawie restrukturyzacji dotyczącej rur bez szwu"]). W tym dokumencie zapisano: „[(Corus) okazał zamiar ewentualnego wycofania się z sektora rur bez szwu. Pragnie to uczynić w sposób uporządkowany i kontrolowany w celu uniknięcia jakichkolwiek zakłóceń w dostawach rur dla swych klientów oraz wsparcia producentów, którzy przejmą ten sektor w celu utrzymania zamówień [...]. W ciągu ostatnich sześciu miesięcy miały miejsce rozmowy między (Corusem) i innymi producentami zainteresowanymi przejęciem aktywów (Corusa) i uważa on, że istnieje zgoda co do kierunku postępowania opisanego w tym dokumencie]". Jedna z propozycji polega na przejęciu przez Valloureca działalności [w zakresie rur] OCTG przy utrzymaniu w mocy umów o dostawy rur gładkich pomiędzy [Corusem] i Vallourekiem, [Mannesmann] i Dalmine, przy utrzymaniu tych samych proporcji. Tego samego dnia miało miejsce spotkanie pomiędzy [Mannesmannem] i [Corusem], w toku którego [Mannesmann] »[zaakceptował kierowniczą rolę Valloureca w przejęciu sektora OCTG]« (str. 4626 [akt sprawy Komisji, stanowiąca pojedynczą stronę faksu wysłanego w dniu 22 stycznia 1993 r. przez p. Davisa ze spółki Corus do p. Patriera ze spółki Vallourec]). Dokument Dalmine zatytułowany [»System rur ze stali bez szwu w Europie i rozwój rynku« (Seamless Steel tube System in Europe and Market Evolution) znajdujący się na str. 2051 akt sprawy Komisji (str. 2053 [akt sprawy Komisji])], od maja do sierpnia 1993 r. stwierdzał, że korzystne dla wszystkich rozwiązanie problemu [Corusa] mogło zostać znalezione wyłącznie w kontekście europejskim; okoliczność, że Vallourec dokonywał zakupu zakładów [Corusa] została również zaakceptowana przez Dalmine".

219 Ponadto należy stwierdzić, że w swej notatce „Refleksje strategiczne", cytowanej w motywie 80 zaskarżonej decyzji, Vallourec wyraźnie przewidział, że Dalmine i Mannesmann uzgodnią z nim dostawy rur gładkich do Corusa. Ponadto w motywie 59 zaskarżonej decyzji, Komisja oparła się na dokumencie „g) Japończycy", w szczególności na kalendarzu znajdującym się na str. 4 tego dokumentu (str. 4912 akt sprawy Komisji), stwierdzając że producenci europejscy przeprowadzali przygotowawcze spotkania przed spotkaniem z producentami japońskimi, w celu koordynacji swych pozycji i sformułowania wspólnych propozycji w ramach klubu Europa–Japonia.

220 Ze stanowiących dowody w sprawie dokumentów powołanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji i przypomnianych powyżej wynika, że czterej producenci wspólnotowi istotnie spotkali się w celu koordynacji ich stanowiska w ramach klubu Europa–Japonia przed interkontynentalnym spotkaniem tego klubu, przynajmniej w roku 1993. Dowiedziono również, że zamknięcie zakładu gwintowania Corusa w Clydesdale i jego przejęcie przez Valloureca, jak również dostawy rur gładkich do tego przedsiębiorstwa przez Dalmine i Mannesmanna były przedmiotem rozmów przy okazji tych spotkań. Tak więc, jest niemożliwe, by Dalmine mogła nie znać strategii opracowanej przez Valloureca oraz okoliczności, że jego umowa o dostawy z Corusem była elementem pozostającego w sprzeczności z zasadami konkurencji kontekstu o szerszym zakresie, obejmującego zarówno rury gwintowane jak i rury gładkie.

221 W zakresie argumentu Dalmine dotyczącego okoliczności, że trzecia umowa o dostawy, zawarta między Corusem i Mannesmannem, została zawarta znacznie później niż pozostałe dwie, wobec czego Komisja nie mogła na tej podstawie wywieść istnienia jednego naruszenia łączącego czterech producentów europejskich, należy stwierdzić, że brak umowy pomiędzy Mannesmannem i Corusem przed rokiem 1993 nie podważa tezy Komisji w zakresie celu wyznaczonego przez trzech pozostałych producentów, tj. Corusa, Valloureca i Dalmine, podczas podpisywania w roku 1991 dwóch pozostały umów. Nawet jeśli strategia podziału dostaw rur gładkich została w pełni zrealizowana dopiero od chwili posiadania przez Corusa trzech dostawców, to podpisanie tych dwóch umów pokrywających 70% jego zapotrzebowania na rury gładkie stanowiło częściowe, lecz istotne wykonanie tego projektu.

222 Poza tym, jak Komisja wskazała to przed Sądem, odniesienie w dokumencie z dnia 21 stycznia 1993 r. zatytułowanym „Projekt propozycji w sprawie porozumienia o restrukturyzacji dotyczącego rur bez szwu", do okoliczności, że Mannesmann dokonywał dostaw rur gładkich do Corusa, wbrew temu co twierdzi Dalmine, daje się łatwo pogodzić z podpisaniem umowy o dostawy przez Corusa i Mannesmanna w sierpniu 1993 r., co przemawia na korzyść analizy dokonanej przez Komisję. O ile Komisja z ostrożności zarzuciła Mannesmannowi, że dopuścił się naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji dopiero od dnia 9 sierpnia 1993 r., jako że złożenie przezeń podpisu pod umową o dostawy z Corusem w tym dniu było pewnym dowodem jego uczestnictwa w naruszeniu, ze wskazanego powyżej

odniesienia wynika, że w rzeczywistości Mannesmann musiał być dostawcą rur gładkich do Corusa od stycznia 1993 r.

223 Tak więc z dowodów wskazanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji wynika, że Vallourec opracował strategię ochrony rynku Zjednoczonego Królestwa i zawarł umowę o dostawy z Corusem, która pozwalała w szczególności w pierwszym okresie na realizację tej strategii. Następnie, Dalmine i Mannesmann przyłączyły się do nich, jak wskazuje na to zawarcie przez każde z tych dwóch przedsiębiorstw umowy o dostawy z Corusem.

224 W świetle powyższego należy stwierdzić, że Komisja słusznie uznała w zaskarżonej decyzji, że umowy o dostawy stanowiły naruszenie stwierdzone w art. 2 zaskarżonej decyzji, którego wystąpienie zostało wykazane zgodnie z przepisami prawa. Należy również stwierdzić, w zakresie w jakim ma to znaczenie dla sprawy, że dodatkowe dowody powołane przez Komisję potwierdzają słuszność jej tezy, zgodnie z którą umowy te stanowiły element wspólnej polityki europejskiej o szerszym zasięgu, dotyczącej rur gwintowanych OCTG standard.

225 Wreszcie w przedmiocie zarzutów dotyczących ograniczonego znaczenia sprzecznego z zasadami konkurencji charakteru skutków umowy zawartej pomiędzy Dalmine i Corusem, wystarczy stwierdzić, że okoliczność ta — zakładając, że zostałaby udowodniona — nie ma wpływu na okoliczność wystąpienia naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji, jako że sprzeczny z zasadami konkurencji cel umowy i strategia służąca jego realizacji zostały wykazane.

226 W konsekwencji zarzuty dotyczące istnienia porozumienia i udziału w nim Dalmine zostają oddalone.

W przedmiocie zarzutów dotyczących odnośnego rynku i związku z naruszeniem wskazanym w art. 1 zaskarżonej decyzji

Argumenty stron

227 Dalmine podnosi, że umowa o dostawy Corusa dotyczyła towarów, które nie należały do odnośnego rynku. Wobec tego, Komisja nie mogła prawidłowo stwierdzić w zakresie tych umów istnienia ograniczenia konkurencji na tym rynku.

228 Wskazuje ona, że Komisja stwierdziła, iż umowy o dostawy Corusa objęte były zakresem porozumienia o respektowaniu rynków, którego bezprawność stwierdzono w art. 1 zaskarżonej decyzji. Taka ocena w sposób logiczny zakładała, że umowy te mają wpływ na konkurencję na rynku tych samych towarów, co porozumienie wskazane w art. 1 zaskarżonej. Jednakże Dalmine stwierdza, że nie ma to miejsca: umowy o dostawy dotyczyły innych towarów niż objęte porozumieniem wskazanym w art. 1 zaskarżonej decyzji. W rzeczywistości w 80% dotyczyły one rur gładkich przeznaczonych do przetworzenia na rury OCTG premium, podczas gdy umowy zawarte w ramach klubu Europa–Japonia dotyczyły wyłącznie rur OCTG standard. Rozumowanie Komisji jest więc dotknięte błędem, a zaskarżona decyzja niewystarczająco uzasadniona.

229 Dalmine podnosi, że umowy zaopatrzenia zawarte z Corusem nie były środkami realizacji naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji. Zarzuca ona, że rzekome porozumienie zawarte pomiędzy Vallourekiem i Corusem nie mogło mieć na celu zakazania dostępu producentów japońskich, ponieważ ci ostatni posiadali już znaczne udziały w rynku Zjednoczonego Królestwa. Ponadto dowody powołane przez Komisję wskazują, że Vallourec nie był przekonany, że zamknięcie fabryki w Clydesdale mogłoby zwiększyć konkurencję producentów japońskich na tym rynku.

230 Dalmine wskazuje, że od roku 1991 Corus zaopatrywał się w rury gładkie u producentów zagranicznych. Wobec tego, nie było to już zagadnienie produkcji „krajowej" w Zjednoczonym Królestwie, o jakim mowa w zasadach podstawowych dotyczących respektowania rynków krajowych w ramach klubu Europa–Japonia. Tak więc, w tabeli znajdującej się w motywie 68 zaskarżonej decyzji popełniono błąd, wskazując dokonywaną przez Valloureca, Mannesmanna i Dalmine sprzedaż rur gładkich na rzecz Corusa w części „producent krajowy".

231 Ewentualnie Dalmine podnosi, że w razie gdyby Sąd ocenił, że jej umowa o dostawy pozostaje w związku z naruszeniem wskazanym w art. 1 zaskarżonej decyzji, wszelkie uchybienia w zakresie zarzutów, na których opiera się stwierdzenie naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji, wpływają również na ważność art. 1.

232 Komisja uważa, że w wyczerpujący sposób przedstawiła w motywach 146–155 zaskarżonej decyzji mechanizm, za pomocą którego umowy o dostawy miały realizować przyjęte w ramach klubu Europa–Japonia zasady podstawowe dotyczące respektowania rynków krajowych.

233 W przedmiocie zarzutów Dalmine opartych na poziomie cen w Zjednoczonym Królestwie Komisja potwierdza, że poziom ten był wysoki.

— Ocena Sądu

234 Na wstępie należy wspomnieć, że Komisja stwierdziła — odpowiednio w art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji — istnienie dwóch odrębnych naruszeń dotyczących dwóch sąsiadujących ze sobą rynków produktów. Tak więc, to że zgodnie z definicją

odnośnych rynków zawartą w motywie 29 zaskarżonej decyzji, rynek rur gładkich stanowi odnośny rynek dla celów stwierdzenia naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji, podczas gdy rynek rur gwintowanych OCTG standard stanowi odnośny rynek dla celów stwierdzenia naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji, nie jest samo w sobie niedozwolone.

235 W tym przedmiocie żaden przepis prawa wspólnotowego nie sprzeciwia się temu, by Komisja w jednej decyzji stwierdziła istnienie dwóch odrębnych naruszeń art. 81 ust. 1 WE. Odnośne sytuacje gospodarcze mogą być w taki sposób zespolone, że dwa autonomiczne lecz połączone ze sobą rynki mogą zostać dotknięte dwoma naruszeniami, które logicznym jest ukarać w jednej i tej samej decyzji, ponieważ również one, choć odrębne, są ze sobą połączone.

236 Tak więc, w niniejszej sprawie Komisja opisała sytuację, w której porozumienia pomiędzy producentami europejskimi mające wpływ na brytyjski rynek rur gładkich zostały przygotowane, przynajmniej w części, w celu ochrony przed japońskim importem brytyjskiego rynku rur gwintowanych OCTG standard, stanowiącym dalsze ogniwo w procesie produkcji. Komisja nie mogła uwzględnić w wystarczający sposób ogółu okoliczności ujawnionych w toku prowadzonego przez nią dochodzenia nie uwzględniając różnych praktyk antykonkurencyjnych, mających miejsce na tych dwóch połączonych rynkach (zob. per analogiam będący przedmiotem odwołania wyrok Sądu z dnia 25 października 2002 r. w sprawie T-5/02 Tetra Laval przeciwko Komisji, Rec. str. II-4381, pkt 142–147 i 154–162).

237 W przedmiocie przedstawionej przez Dalmine krytyki związku pomiędzy dwoma ukaranymi naruszeniami, nie ma ona wpływu na zasadność art. 2 zaskarżonej decyzji, jako że wskazane w nim naruszenie zostało stwierdzone w sposób wymagany prawem, na podstawie samego brzmienia umów o dostawy (zob. pkt 178–192 powyżej). Jednakże, należy dokonać badania tych argumentów w zakresie, w jakim Komisja oparła się na istniejącym związku między dwoma naruszeniami, w celu stwierdzenia istnienia naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji i w zakresie, w jakim w motywie 164 zaskarżonej decyzji powołała się na ten związek również w ramach swej oceny wysokości grzywien.

238 Z brzmienia motywu 111, obszernie cytowanego w pkt 178 powyżej, wynika, że jednym z celów opisanego w nim porozumienia była w istocie ochrona brytyjskiego rynku rur OCTG standard w ramach zasad podstawowych, lecz miało ono również odrębny — sprzeczny z zasadami konkurencji — cel i skutek w odniesieniu do brytyjskiego rynku rur gładkich. Wobec tego, należy stwierdzić, że Komisja uzasadniła aspekt swojego rozumowania w zakresie związku pomiędzy dwoma naruszeniami stwierdzonymi w zaskarżonej decyzji w sposób zgodny z wymogami prawa.

239 W przedmiocie argumentu Dalmine, że Corus nie był już krajowym producentem standardowych rur gwintowanych OCTG, jako że zakupywał rury gładkie od innych producentów europejskich, z dokumentów Valloureca wynika, że ich autor, p. Verluca, był bardziej optymistyczny, gdy chodzi o możliwość zapewnienia respektowania zasad podstawowych przez producentów japońskich, w sytuacji w której Corus zgodziłby się zaopatrywać wyłącznie w rury gładkie pochodzenia europejskiego, niż w razie gdyby importował rury gładkie pochodzące z innych kontynentów. Tak więc, wobec faktu że Corus podjął decyzję o zamknięciu swego zakładu gwintowania w Clydesdale, proponowane dla ochrony rynku brytyjskiego rozwiązanie przetwarzania rur gładkich pochodzenia brytyjskiego w rury gwintowane zostało zarzucone, lecz nie oznacza to, że wszelkie próby zachowania ochrony rynku brytyjskiego przed producentami japońskimi zostały uznane za niemożliwe, jak zakłada Dalmine.

240 Z akt sprawy wynika natomiast, że dla Valloureca niezbędne było poszukiwanie innego rozwiązania, pozwalającego w jak najlepszy sposób na utrzymanie status quo. Zaopatrywanie Corusa w rury gładkie pochodzące wyłącznie ze Wspólnoty jest rozwiązaniem, które zostało opracowane przez Valloureca dla osiągnięcia tego celu. Kwestia jego skuteczności jest bez znaczenia, jako że dowody wskazują, iż celem przyświecającym producentom europejskim przy podpisywaniu umów zaopatrzenia było utrzymanie krajowego statusu rynku brytyjskiego w stosunku do producentów japońskich (zob. pkt 213 i nast. powyżej).

241 Z tych względów należy oddalić argumentację Dalmine, w świetle której błędem było uwzględnienie dokonanej przez Valloureca, Mannesmanna i Dalmine sprzedaży rur gładkich na rzecz Corusa, w części „producent krajowy" tabeli zawartej w motywie 68 zaskarżonej decyzji. Odpowiada ono utożsamieniu rur gładkich o pochodzeniu europejskim, gwintowanych przez Corusa, a następnie przez TISL (filię Valloureca) z rurami gwintowanymi o pochodzeniu brytyjskim.

242 Ponadto okoliczność, że tylko pewna część rur gładkich objętych umowami o dostawy była przetwarzana na rury OCTG standard, podczas gdy pozostała część była przeznaczona do produkcji rur gwintowanych OCTG premium, nie podważa analizy Komisji w przedmiocie naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji, przedstawionej w jej motywie 111. O ile zostanie wykazane, że pewna część rur gładkich została przetworzona w rury OCTG standard, wykazane zostanie istnienie związku między tymi dwoma naruszeniami, a zatem istnienie naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji przemawia za istnieniem naruszenia stwierdzonego w art. 1 tej decyzji.

243 Według samej Dalmine, 20% rur gładkich dostarczanych w ramach umowy o dostawy zawartej między Corusem i Dalmine było przeznaczonych do przetworzenia na standardowe rury gwintowane. Warunki tej umowy, jak również dwóch umów zawartych przez Corusa z Vallourekiem i Mannesmannem, potwierdzają w art. 6 lit. b), że sprzedaż rur OCTG standard („buttress threaded casing") i rur OCTG premium („VAM") została uwzględniona dla celów obliczenia ceny, którą Corus musiał zapłacić za rury gładkie. Ta metoda obliczenia miała sens tylko jeżeli pewna część dostarczonych w ten sposób rur gładkich miała zostać przetworzona na rury OCTG standard.

244 Jednakże, należy stwierdzić — w zakresie w jakim może to mieć znaczenie dla niniejszej sprawy — że stwierdzenie Komisji zawarte w pierwszym zdaniu motywu 164 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym umowy o dostawy stanowiące naruszenie wskazane w art. 2 tej decyzji stanowiły wyłącznie środek realizacji naruszenia wskazanego w jego art. 1, jest zbyt daleko idące, jako że realizacja ta była celem

drugiego naruszenia pośród wielu powiązanych choć odrębnych celów i skutków sprzecznych z zasadami konkurencji. Sąd stwierdził w ww. w pkt 111 wyroku JFE Engineering i in. przeciwko Komisji (pkt 569 i nast.), że Komisja naruszyła zasadę równego traktowania, w zakresie w jakim nie uwzględniła naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji dla celów ustalenia kwoty grzywny nałożonej na producentów europejskich pomimo okoliczności, że przedmiot i skutki tego naruszenia wykraczały poza wkład w trwałość porozumienia Europa–Japonia (zob. w szczególności pkt 571 rzeczonego wyroku).

245 O ile nierówność traktowania wskazana w poprzednim punkcie ostatecznie uzasadniła obniżkę kwoty grzywny nałożonej na skarżące przedsiębiorstwa japońskie, to leżący u jego podstawy błąd analizy nie uzasadnia stwierdzenia nieważności art. 2 zaskarżonej decyzji ani jej art. 1, w ramach niniejszej skargi.

246 Z powyższego wynika, że zarzuty dotyczące odnośnego rynku i związku pomiędzy dwoma naruszeniami stwierdzonymi w art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji muszą zostać oddalone. W konsekwencji, nie można przychylić się do wniosku o stwierdzenie nieważności art. 2 zaskarżonej decyzji.

W przedmiocie wniosku o uchylenie grzywny lub obniżenie jej wysokości

247 Odsyłając do powyżej wskazanych zarzutów Dalmine wnosi o uchylenie art. 4 zaskarżonej decyzji, którym nałożono na nią grzywnę w wysokości 10,8 mln EUR oraz motywów 156–175 tej decyzji. Ewentualnie wnosi ona o obniżenie wysokości nałożonej na nią grzywny. W tym zakresie skarżąca zarzuca Komisji, że nie zastosowała w prawidłowy sposób kryteriów określenia wysokości grzywny, w szczególności wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Dz.U. 1998, C 9, str. 3, zwanych dalej „wytycznymi w sprawie obliczania grzywien") i komunikatu w sprawie współpracy.

1. *W przedmiocie wagi naruszenia*

248 Dalmine kwestionuje dokonaną przez Komisję ocenę wagi popełnionego naruszenia.

W przedmiocie definicji odnośnego rynku i skutków naruszenia

Argumenty stron

249 Dalmine skarży się, że Komisja nie uwzględniła w pełni skutków naruszenia przy ocenie jego wagi, jak wymagają tego wytyczne w sprawie obliczenia grzywien (ust. 1 lit. A). W niniejszej sprawie Komisja oceniła te skutki, nie ograniczając się do odnośnego rynku, jak powinna była uczynić.

250 Dalmine przypomina, że odnośnym rynkiem produktów jest rynek rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych. Komisja ustaliła, że geograficznym rynkiem dla rur OCTG standard jest rynek światowy a dla rur przewodowych projektowych rynek „co najmniej europejski" (motyw 35 i 36 zaskarżonej decyzji). Jednakże, Komisja pominęła tą definicję odnośnego rynku i oceniła wagę naruszenia biorąc pod uwagę wyłącznie sprzedaż odnośnych produktów na rynku wspólnotowym.

251 Gdy chodzi o rury OCTG standard, Komisja powinna była odnieść się do rynku światowego. Doszłaby wówczas do wniosku, że sprzedaż adresatów zaskarżonej decyzji stanowiła ogółem 13,5 % odnośnego rynku, a sprzedaż na rynku europejskim stanowiła 0,75 % tego rynku.

252 Gdy chodzi o rury przewodowe projektowe, ograniczenie odnośnego rynku geograficznego do Europy nie może zdaniem skarżącej uzasadniać analizy ograniczonej wyłącznie do rynku europejskiego. Komisja powinna była uwzględnić w swej ocenie skutki porozumienia stanowiącego wskazane naruszenie na obszarach offshore Norwegii.

253 Ponadto Dalmine zarzuca Komisji, że oparła się na okoliczności, iż Niemcy, Francja, Włochy i Zjednoczone Królestwo reprezentowały większość konsumpcji odnośnych produktów we Wspólnocie (motyw 161 zaskarżonej decyzji). Jednakże odnośny rynek geograficzny tych dwóch rodzajów produktów jest znacznie szerszy niż obszar Wspólnoty.

254 Wreszcie Dalmine wskazuje, że porozumienie mające na celu przestrzeganie zasad podstawowych dotyczących respektowania rynków krajowych, zawartych w ramach klubu Europa–Japonia, miało minimalny wpływ na ogólną sprzedaż rur OCTG na jej rynku krajowym, tj. rynku włoskim. Gdy chodzi o rury przewodowe projektowe, ponieważ Komisja nie wypowiedziała się w kwestii ich substytutywności w stosunku do rur spawanych, niemożliwe jest sprawdzenie rzeczywistego wpływu przedmiotowego porozumienia.

255 W odpowiedzi na te zarzuty Komisja wskazuje, że ustaliła wysokość grzywny zgodnie z postanowieniami rozporządzenia nr 17. Kwota podstawowa została ustalona z uwzględnieniem wagi i czasu trwania naruszenia.

256 Komisja przypomina, że rury będące przedmiotem naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, stanowią tylko część przeznaczonych dla przemysłu naftowego i gazowniczego rur bez szwu. Rury OCTG standard i rury przewodowe projektowe, sprzedawane we Wspólnocie przez przedsiębiorstwa będące adresatami zaskarżonej decyzji stanowiły 19% wspólnotowej konsumpcji rur OCTG i rur przewodowych projektowych, podczas gdy ponad 50% wspólnotowej konsumpcji stanowiły rury OCTG i rur przewodowych projektowych, które nie były objęte zakresem porozumienia, oraz że 21% konsumpcji stanowił przywóz z krajów trzecich, innych niż Japonia.

257 Ponadto Komisja wskazuje, że w sposób wyraźny stwierdziła ograniczony wpływ naruszenia na rynek. Podnosi ona również, że jej analiza skupia się na rynku wspólnotowym, lecz nie pozostaje to w sprzeczności z definicją geograficznego rynku rur OCTG (motyw 35 zaskarżonej decyzji).

Ocena Sądu

258 Na wstępie należy stwierdzić, że w świetle art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, Komisja może nałożyć grzywny w wysokości od 1000 do 1 000 000 EUR albo ponad tę kwotę do 10% wartości osiągniętego w poprzednim roku gospodarczym obrotu każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu. W celu ustalenia kwoty grzywny w ramach tych granic, rzeczony przepis nakazuje uwzględnienie wagi i okresu czasu naruszenia.

259 Jednakże ani rozporządzenie nr 17, ani orzecznictwo, ani wytyczne w sprawie obliczania grzywien nie przewidują, że grzywny powinny być ustalane w bezpośredniej zależności od wielkości rynku dotkniętego naruszeniem, która to

wielkość stanowi jedynie jedną z wielu istotnych okoliczności. Zgodnie bowiem z dokonaną przez orzecznictwo wykładnią rozporządzenia nr 17 grzywna nałożona na przedsiębiorstwo z tytułu naruszenia prawa ochrony konkurencji musi być proporcjonalna do naruszenia ocenianego w całości i z uwzględnieniem w szczególności jego wagi (zob. w tym zakresie wyrok Sądu z dnia 6 października 1994 r. w sprawie T-83/91 Tetra Pak przeciwko Komisji, Rec. str. II-755, pkt 240, oraz per analogiam, wyrok Trybunału z dnia 21 października 1997 r. w sprawie T-229/94 Deutsche Bahn przeciwko Komisji, Rec. str. II-1689, pkt 127). Zgodnie ze stwierdzeniem Trybunału w pkt 120 jego wyroku z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych 100/80–103/80 Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 1825, dla oceny wagi naruszenia niezbędne jest uwzględnienie wielu elementów, których charakter i znaczenie są różne w zależności od rodzaju przedmiotowego naruszenia i towarzyszących mu szczególnych okoliczności (zob. również, per analogiam, ww. wyrok Deutsche Bahn przeciwko Komisji, pkt 127).

260 Poza tym należy zauważyć, że o ile Komisja nie dokonała w zaskarżonej decyzji wyraźnego wskazania wytycznych, o tyle ustaliła wysokość grzywny nałożonej na skarżącą przy zastosowaniu metody obliczenia, do której stosowania się zobowiązała.

261 O ile Komisja korzysta ze swobody oceny przy ustalaniu wysokości grzywien (wyrok Sądu z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-150/89 Martinelli przeciwko Komisji, Rec. str. II-1165, pkt 59, i per analogiam ww. w pkt 259 wyrok Deutsche Bahn przeciwko Komisji, pkt 127), należy stwierdzić, że nie może ona odejść od postanowień, do których stosowania się zobowiązała (zob. ww. w pkt 162 wyrok w sprawie Hercules Chemicals przeciwko Komisji, pkt 53, potwierdzony w postępowaniu odwoławczym wyrokiem Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-51/92 P Hercules Chemicals przeciwko Komisji, Rec. str. I-4235 i cytowane tam orzecznictwo). Tak więc ustalając wysokość grzywien Komisja musi rzeczywiście uwzględnić wytyczne w sprawie ich obliczenia, w szczególności okoliczności wskazane w nich w sposób obligatoryjny. Jednakże, swoboda uznania Komisji i granice tej swobody, w żadnym razie nie wpływają na wykonywanie nieograniczonego prawa orzekania przez sąd wspólnotowy.

262 Należy stwierdzić, że zgodnie z ust. 1 lit. A) wytycznych w sprawie obliczania grzywien „[p]rzy ocenie wagi naruszenia należy wziąć pod uwagę je[go] charakter, rzeczywisty wpływ na rynek tam, gdzie może to być zmierzone, oraz rozmiar właściwego rynku geograficznego". W motywie 159 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdza, że uwzględniła te trzy kryteria przy ocenie wagi naruszenia.

263 Jednakże w motywie 161 zaskarżonej decyzji, uzasadniając swój wniosek, iż naruszenie stwierdzone w art. 1 zaskarżonej decyzji jest „bardzo poważne", Komisja oparła się przede wszystkim na naturze prowadzącego do naruszenia postępowania wszystkich przedsiębiorstw. W tym zakresie powołała się ona przede wszystkim na sprzeczną, w poważnym stopniu, z zasadami konkurencji i szkodliwą dla dobrego funkcjonowania rynku wewnętrznego naturę porozumienia o podziale rynków, zamierzony charakter naruszenia prawa, tajną i zinstytucjonalizowaną naturę systemu, który zastosowano w celu ograniczenia konkurencji. Komisja uwzględniła również w tymże motywie 161 okoliczność, że „cztery przedmiotowe Państwa Członkowskie reprezentują większość konsumpcji [rur] OCTG i [rur przewodowych projektowych] bez szwu we Wspólnocie a zatem stanowią rynek geograficzny o znacznym zasięgu".

264 W motywie 160 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła natomiast, że „konkretny wpływ naruszenia na rynek był ograniczony", ponieważ dwa konkretne produkty, których dotyczyło, tj. rury OCTG standard i rury przewodowe projektowe, stanowiły tylko 19 % wspólnotowej konsumpcji rur OCTG i rury przewodowe projektowe bez szwu i że wobec postępu technologicznego rury spawane mogły zaspokoić część popytu na rury bez szwu.

265 Tak więc po zaklasyfikowaniu tego naruszenia, na podstawie czynników wymienionych w motywie 161, do kategorii „bardzo poważnych" Komisja stwierdziła w motywie 162 zaskarżonej decyzji relatywnie ograniczoną sprzedaż przedmiotowych towarów dokonaną przez adresatów zaskarżonej decyzji we wskazanych czterech Państwach Członkowskich (73 mln EUR rocznie). To odniesienie do wielkości rynku dotkniętego naruszeniem odpowiada ocenie w zakresie ograniczo-

nego wpływu naruszenia na rynek w motywie 160 zaskarżonej decyzji. Komisja zdecydowała więc w świetle wagi naruszenia ustalić wysokość kary tylko na 10 milionów EUR. Wytyczne w sprawie obliczania grzywien co do zasady przewidują kwotę „powyżej 20 mln [EUR]" w przypadku naruszenia należącego do tej kategorii.

266 Należy zbadać, czy w świetle zawierających jego krytykę argumentów Dalmine przedstawione powyżej podejście Komisji jest sprzeczne z prawem.

267 W przedmiocie argumentów Dalmine dotyczących odnośnych rynków należy stwierdzić, że motywy 35 i 36 zaskarżonej decyzji zawierają definicję przedmiotowych rynków geograficznych, które normalnie istniałyby, gdyby nie zawarto bezprawnych porozumień mających za cel bądź skutek ich sztuczny podział. Następnie, z całości zaskarżonej decyzji, a w szczególności z motywów 53–77, wynika że zachowanie producentów japońskich i europejskich na każdym z rynków krajowych, a w niektórych przypadkach na rynku pewnego regionu świata, było zdeterminowane szczególnymi postanowieniami, które zmieniały się w zależności od rynku będąc rezultatem negocjacji handlowych przeprowadzonych w ramach klubu Europa–Japonia.

268 Tak więc należy oddalić jako nieistotne argumenty Dalmine w przedmiocie ograniczonych udziałów procentowych sprzedaży rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych dokonywanej przez osiem przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji, w światowym i europejskim rynku tych produktów. To okoliczność, że naruszenie stwierdzone w art. 1 zaskarżonej decyzji miało jako cel, a także — przynajmniej w pewnym zakresie — skutek, wyłączenie każdego z rzeczonych adresatów z rynków krajowych pozostałych z tych przedsiębiorstw, w tym z rynku czterech największych pod względem konsumpcji rur ze stali Państw Członkowskich Wspólnot Europejskich, stanowi „bardzo poważne" naruszenie w ocenie zawartej w zaskarżonej decyzji.

269 Z tym zakresie argumentacja Dalmine dotycząca niewielkiej sprzedaży rur OCTG standard i istotnego stopnia w jakim rury spawane konkurują z rurami przewodowymi projektowymi, na jej rynku krajowym jest bez znaczenia, jako że jej udział w naruszeniu polegającym na podziale rynków jest skutkiem przyjętego przez nią zobowiązania do niedokonywania sprzedaży towarów, o których mowa w zaskarżonej decyzji na innych rynkach. Tak więc, zakładając że powołane przez nią okoliczności zostałyby wykazane w sposób wymagany przez przepisy prawa, nie mogłyby one podważyć wniosku Komisji co do wagi naruszenia, którego dopuściła się Dalmine.

270 Należy ponadto stwierdzić, że powołana przez Dalmine okoliczność, że stwierdzone w art. 1 zaskarżonej decyzji naruszenie dotyczy wyłącznie dwóch specyficznych produktów, tj. rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych, a nie wszystkich rur OCTG i rur przewodowych, została wyraźnie wskazana przez Komisję w motywie 160 zaskarżonej decyzji jako czynnik ograniczający konkretny wpływ naruszenia na rynek (zob. pkt 264 powyżej). W ten sam sposób Komisja dokonała odniesienia w tymże motywie 160 do rosnącej konkurencji ze strony rur spawanych (zob. również pkt 264 powyżej). Wobec tego, należy stwierdzić, że Komisja uwzględniła już te okoliczności w swej ocenie wagi naruszenia przedstawionej w zaskarżonej decyzji.

271 W świetle powyższego należy stwierdzić, że powołana w pkt 265 powyżej obniżka kwoty ustalonej w oparciu o wagę naruszenia do 50% kwoty minimalnej stosowanej zwykle w przypadku „bardzo poważnego" naruszenia, w odpowiedni sposób uwzględnia ograniczony wpływ naruszenia na przedmiotowy rynek.

272 W tym zakresie należy również przypomnieć, że grzywny w dziedzinie konkurencji pełnią również funkcję odstraszającą (zob. w tym zakresie ust. 1 lit. A) akapit czwarty wytycznych w sprawie obliczania grzywien). Tak więc, biorąc pod uwagę wskazane

w motywie 165 zaskarżonej decyzji, duże rozmiary przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji (zob. również pkt 281 i nast.), znaczniejsza obniżka kwoty ustalonej w oparciu o wagę naruszenia, mogłaby pozbawić grzywny ich efektu odstraszającego.

W przedmiocie indywidualnego zachowania przedsiębiorstw i braku rozróżnienia ze względu na wielkość przedsiębiorstw

Argumenty stron

273 Dalmine zarzuca Komisji, że nie wzięła pod uwagę indywidualnego zachowania i wielkości każdego z przedsiębiorstw w sprawie. Zgodnie z wytycznymi w sprawie obliczania grzywien Komisja zobowiązana jest do dokonania wymiaru grzywny z uwzględnieniem tych czynników.

274 W tym zakresie Dalmine stwierdza, że jej pozycja na rynku była marginalna. Rury OCTG standard stanowiły zaledwie 7,3 % ogółu jej sprzedaży w latach 1990–1995. Gdy chodzi o rury przewodowe projektowe, wobec okoliczności, że Komisja nie uwzględniła wpływu sprzedaży rur spawanych na rynki rur bez szwu, nie mogła ona wysnuć ostatecznych wniosków w tym zakresie. Ponadto Dalmine nie mogła wiernie stosować zarzucanych jej sprzecznych z zasadami konkurencji porozumień, zachowując jednocześnie pewną autonomię działań w ramach klubu Europa–Japonia, jako że kontynuowała sprzedaż swych rur OCTG i rur przewodowych projektowych, w Europie i poza nią.

275 Ponadto Dalmine zarzuca Komisji, że ustaliła wysokość grzywny, nie biorąc pod uwagę wielkości każdego z przedsiębiorstw, których dotyczy decyzja ani ich obrotów na przedmiotowym rynku. Słuszność i zasada proporcjonalności wymagają, by

przedsiębiorstwa nie były traktowane tak samo, lecz by ich zachowania były przedmiotem sankcji zgodnie z ich rolą i wpływem ich udziału w mającym miejsce na rynku naruszeniu.

276 Dalmine stwierdza, że została niesłusznie ukarana, gdyż była jednym z najmniejszych przedsiębiorstw pośród adresatów zaskarżonej decyzji. Nie zgadza się ona z peremptoryjną odmową Komisji, która w motywie 165 zaskarżonej decyzji stwierdza, co następuje: „wszystkie przedsiębiorstwa, których dotyczy niniejsza decyzja mają znaczne rozmiary. Wobec tego, nie ma potrzeby dokonania rozróżnienia ustalonych kwot". Wskazuje ona, że jej działalność była ograniczona do produkcji pewnych typów rur bez szwu. Nie mogła być porównywana do spółek, których działalność była znacznie szersza, a obroty znacznie większe.

277 Komisja wskazuje, że Dalmine brała udział w porozumieniu mającym na celu respektowanie rynków krajowych, co stanowi bardzo poważne naruszenie art. 81 ust. 1 WE. W tym zakresie, Komisja podkreśla, że skarżąca nie zaprzeczyła materialności wystąpienia okoliczności stwierdzonych w zaskarżonej decyzji. Ponadto skarżąca brała również udział w naruszeniu wskazanym w art. 2 zaskarżonej decyzji. To, że mogła postępować w sposób bardziej niezależny w porównaniu z pozostałymi uczestnikami porozumienia, nie stanowi samo w sobie okoliczności łagodzącej (wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-327/94 SCA Holding przeciwko Komisji, Rec. str. II-1373, pkt 142). W każdym razie autonomia w ramach klubu Europa–Japonia, na którą powołuje się Dalmine, jest pozbawiona znaczenia i pozostaje w sprzeczności z jej quasi-monopolistyczną pozycją na rynku włoskim, jej aktywnym udziałem w dyskusjach dotyczących przejęcia działalności Corusa i wreszcie z umową zawartą z Corusem w wykonaniu zasad podstawowych o respektowaniu rynków krajowych zawartych w ramach klubu Europa–Japonia.

278 Jako że Komisja stwierdziła w zaskarżonej decyzji, iż każdy z ośmiu adresatów tej decyzji jest przedsiębiorstwem znacznych rozmiarów, jak również biorąc pod uwagę relatywnie ograniczony ogólny wpływ naruszenia na rynki, argumentacja Dalmine

nie jest wystarczająca aby wykazać, że Komisja przekroczyła w niniejszej sprawie granice swobody oceny nie stosując ust. 1 lit. A) akapit szósty wytycznych w sprawie obliczania grzywien.

279 Komisja przeciwstawia również tym zarzutom okoliczność, że obroty handlowe skarżącej wzrosły w roku 1998 do 669 mln EUR (motyw 17 zaskarżonej decyzji). Jest ona więc przedsiębiorstwem znacznych rozmiarów. Żadna okoliczność nie pozwala stwierdzić, że powinna korzystać z obniżenia kwoty grzywny z tego powodu, że nie jest ona tak znacznym przedsiębiorstwem, jak pozostali adresaci zaskarżonej decyzji.

Ocena Sądu

280 Na wstępie należy podkreślić, że odniesienie w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 do limitu 10% obrotu jest istotne wyłącznie dla celów obliczenia górnej granicy grzywny, którą Komisja może nałożyć (zob. ust. 1 wytycznych w sprawie obliczania grzywien, jak również ww. w pkt 259 wyrok w sprawie Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 119) i w żadnym razie nie oznacza, że kwota nałożonej grzywny musi być proporcjonalna do wielkości każdego z przedsiębiorstw.

281 Mający zastosowanie w niniejszej sprawie ust.1 lit. A) akapit szósty wytycznych w sprawie obliczania grzywien (zob. ww. pkt 272), przewiduje możliwość „stosowania kwot ważonych, określonych w ramach każdej z trzech kategorii w celu wzięcia pod uwagę określonej wagi naruszenia i, tym samym, rzeczywistego wpływu nagannego zachowania każdego z przedsiębiorstw na konkurencję". Zgodnie z tym akapitem, podejście to jest właściwe „w szczególności tam gdzie istnieje znaczna dysproporcja pomiędzy wielkością przedsiębiorstw popełniających naruszenie tego samego typu".

282 Jednakże z użyci określenia „w niektórych wypadkach" i terminu „w szczególności" w wytycznych w sprawie obliczania grzywien wynika, że ważenie ze względu na rozmiar każdego z przedsiębiorstw nie jest stałym elementem obliczenia, do uwzględnienia którego zobowiązana jest Komisja, lecz możliwością, z której może skorzystać, gdy zachodzi taka potrzeba. W tym kontekście należy przypomnieć orzecznictwo, zgodnie z którym Komisja dysponuje swobodą uznania, pozwalającą jej na uwzględnienie lub pominięcie niektórych elementów podczas ustalania wysokości grzywien, które zamierza nałożyć, w zależności od okoliczności sprawy (zob. w tym zakresie postanowienie Trybunału z dnia 25 marca 1996 r w sprawie C-137/95 P SPO i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-1611, pkt 54 i wyroki Trybunału z dnia 17 lipca 1997 r. w sprawie C-219/95 P Ferriere Nord przeciwko Komisji, Rec. str. I-4411, pkt 32 i 33, z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-8375, pkt 465, zob. również w tym zakresie, wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-309/94 KNP BT przeciwko Komisji, Rec. str. II-1007, pkt 68).

283 W świetle przedstawionego powyżej brzmienia ust 1 lit. A) akapit szósty wytycznych w sprawie obliczania grzywien należy stwierdzić, że Komisja zachowała swobodę uznania w zakresie możliwości dokonania zróżnicowania grzywien w zależności od rozmiarów każdego z przedsiębiorstw. Tak więc, dokonując ustalenia kwot grzywien w przypadkach gdy są one nakładane na kilka przedsiębiorstw za to samo naruszenie, Komisja nie jest zobowiązana do zapewnienia, by ostateczne kwoty grzywien oddawały różnicę w zakresie całkowitych obrotów handlowych między zainteresowanymi przedsiębiorstwami (zob. w tym zakresie będące przedmiotem odwołań wyroki Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-23/99 LR AF 1998 przeciwko Komisji, Rec. str. II-1705, pkt 278, oraz z dnia 19 marca 2003 r. w sprawie T-213/00 CMA CGM i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-913, pkt 385).

284 W niniejszej sprawie Komisja stwierdziła w motywie 165 zaskarżonej decyzji, że wszystkie przedsiębiorstwa, do których decyzję tę skierowano, były przedsiębiorstwami znacznych rozmiarów, oraz że w związku z tym nie było potrzeby dokonania rozróżnienia kwot wymierzonych grzywien. Dalmine nie zgadza się z tą analizą i wskazuje, że jest jednym z najmniejszych przedsiębiorstw będących adresatami

zaskarżonej decyzji, jako że jej obrót w roku 1998 wynosił 667 mln EUR. Należy stwierdzić, że różnica w całkowitym obrocie wszystkimi produktami między Dalmine a Nipponem — największym z przedsiębiorstw w sprawie — którego obrót w roku 1998 wyniósł 13 489 mln EUR, jest znaczna.

285 Jednakże Komisja podkreśliła w swej odpowiedzi na skargę, przy braku odmiennego twierdzenia ze strony Dalmine, że ta ostatnia nie jest ani małym, ani średnim przedsiębiorstwem. W istocie, zalecenie Komisji 96/280/WE z dnia 3 kwietnia 1996 r. dotyczące małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 107, str. 4), mające zastosowanie w chwili przyjęcia zaskarżonej decyzji wskazuje w szczególności, że przedsiębiorstwa takie muszą zatrudniać mniej niż 250 osób, a ich obrót roczny nie może przekraczać 40 mln EUR bądź też wysokość ich bilansu rocznego nie może przekraczać 27 mln EUR. W zaleceniu Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124, str. 36), te dwa ostatnie progi zostały podwyższone do odpowiednio 50 mln i 43 mln EUR.

286 Sąd nie dysponuje danymi ani co do liczby zatrudnionych w Dalmine, ani co do jej bilansu rocznego, lecz należy stwierdzić, że obroty Dalmine w roku 1998 ponad dziesięciokrotnie przewyższały próg ustanowiony w kolejnych zaleceniach Komisji w odniesieniu do tego kryterium. Tak więc na podstawie informacji przedstawionych Sądowi należy uznać, że Komisja nie popełniła błędu stwierdzając w motywie 16 zaskarżonej decyzji, że wszystkie przedsiębiorstwa będące jej adresatami są przedsiębiorstwami znacznych rozmiarów.

287 Ponadto należy stwierdzić, że kwota nałożonej na Dalmine grzywny, w wysokości 10,8 mln EUR, stanowi jedynie około 1,62 % jej obrotów międzynarodowych w roku 1998, które wyniosły 667 mln EUR. Wysokość grzywny przy braku obniżenia ze względu na współpracę wyniosłaby 13,5 mln EUR, co stanowi mniej niż 2 % tej kwoty. Należy stwierdzić, że kwoty te są znacznie poniżej wskazanego powyżej limitu 10 %.

288 Co się tyczy argumentu Dalmine, że wpływ jej zachowania na rynek był minimalny, ponieważ jej pozycja rynkowa była marginalna, należy ponownie przypomnieć, że argumentacja Dalmine co do ograniczonego zakresu sprzedaży rur OCTG standard oraz dużego znaczenia konkurencji pomiędzy rurami spawanymi i rurami przewodowymi projektowymi na jej własnym rynku krajowym jest nieistotna, gdyż jej udział w naruszeniu polegającym na porozumieniu o podziale rynków jest skutkiem przyjętego przez nią zobowiązania do niedokonywania sprzedaży przedmiotowych produktów na innych rynkach (zob. pkt 269 powyżej). Tak więc, nawet przyjmując, że okoliczności, które powołała, zostałyby wykazane w sposób wymagany przepisami prawa, nie mogłaby ona podważyć wniosków Komisji co do wagi popełnionego przez Dalmine naruszenia.

289 Należy również przypomnieć w tym zakresie, że każdy producent przyjął takie samo zobowiązanie do niesprzedawania rur OCTG standard i rur przewodowych projektowych na rynku krajowym każdego z pozostałych członków klubu Europa–Japonia. Jak stwierdzono w ww. pkt 263, w celu ustalenia „bardzo poważnego" charakteru naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji Komisja oparła się przede wszystkim na silnie antykonkurencyjnej naturze tego zobowiązania.

290 W zakresie, w jakim Dalmine jest jedynym włoskim członkiem klubu Europa–Japonia, należy stwierdzić, że jej udział w tym porozumieniu był wystarczający dla rozszerzenia geograficznego zakresu jego stosowania na terytorium Państwa Członkowskiego Wspólnoty. Wobec tego należy stwierdzić, że jej udział w naruszeniu miał wpływ na rynek wspólnotowy, którego nie można pominąć. Okoliczność ta jest znacznie bardziej istotna dla celów oceny konkretnego wpływu udziału Dalmine w naruszeniu stwierdzonym w art. 1 zaskarżonej decyzji, na rynki produktów wskazanych w tym artykule, niż zwykłe porównanie całkowitego obrotu każdego z przedsiębiorstw.

291 Co się tyczy rzekomej autonomii działań skarżącej w ramach klubu Europa–Japonia należy przypomnieć, że okoliczność, iż przedsiębiorstwo, którego udział w uzgodnieniach z konkurentami co do podziału rynków został udowodniony, nie

postępowało na rynku w sposób zgodny z tym, co uzgodniła ze swymi konkurentami, nie stanowi koniecznie elementu, który musi zostać uwzględniony jako okoliczność łagodząca przy ustalaniu kwoty nakładanej grzywny (ww. w pkt 277 wyrok w sprawie SCA Holding przeciwko Komisji, pkt 142). Przedsiębiorstwo, które pomimo uzgodnień ze swymi konkurentami realizuje na rynku częściowo niezależną politykę, może po prostu próbować wykorzystywać porozumienie dla swych korzyści.

292 Wobec tego wykładni ust. 3 tiret drugie wytycznych w sprawie obliczania grzywien należy dokonywać w ten sposób, że Komisja jest zobowiązana do uwzględnienia, jako okoliczności łagodzącej, faktu niewykonania porozumienia, tylko gdy przedsiębiorstwo powołujące się na tę okoliczność jest w stanie wykazać, że w sposób wyraźny i istotny naruszyło obowiązki w zakresie wykonania tego porozumienia, zakłócając w ten sposób jego funkcjonowanie, oraz że nie wywoływało wrażenia, iż stosuje się do porozumienia, zachęcając w ten sposób pozostałe przedsiębiorstwa do wykonania przedmiotowego porozumienia.

293 Jak stwierdził Sąd w ww. w pkt 14 wyroku Cement (pkt 1389), przedsiębiorstwo, które nie dystansuje się od wyników zebrania, w którym uczestniczyło, ponosi co do zasady „pełną odpowiedzialność z tytułu uczestnictwa w porozumieniu". Zbyt ułatwiona byłaby bowiem dla przedsiębiorstw minimalizacja ryzyka konieczności zapłaty wysokich grzywien, jeśli mogłyby one czerpać korzyści z bezprawnego porozumienia, a następnie z obniżenia kwoty grzywny tytułem ograniczonej roli w realizacji naruszenia, podczas gdy ich postawa stanowiła zachętę dla innych przedsiębiorstw do zachowania szkodzącego konkurencji.

294 Również co się tyczy argumentu, że Dalmine odgrywała rolę pasywną w ramach porozumienia — które to zachowanie stanowi okoliczność łagodzącą w świetle ust. 3 tiret pierwsze wytycznych w sprawie obliczania grzywien — należy stwierdzić, że spółka ta nie zaprzeczyła, iż uczestniczyła w zebraniach klubu Europa–Japonia. Jak stwierdzono powyżej — w ramach zarzutów w przedmiocie stwierdzenia nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji oraz w powołanym powyżej w pkt 111 wyroku w sprawie JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, respektowanie rynków krajowych było jednym z zagadnień omawianych w toku tych zebrań.

295 W niniejszej sprawie Dalmine nie twierdzi również, że jej udział w zebraniach klubu Europa–Japonia był bardziej sporadyczny niż udział innych członków tego klubu, co w świetle orzecznictwa mogłoby ewentualnie uzasadnić zastosowanie obniżenia na jej korzyść (zob. w tym zakresie wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-317/94 Weig przeciwko Komisji, Rec. str. II-1235, pkt 264). Ponadto nie przedstawia ona ani konkretnych okoliczności, ani dowodów mogących wykazać, że jej postawa na przedmiotowych zebraniach była czysto pasywna lub naśladująca. Przeciwnie, jak stwierdzono w pkt 290 powyżej, rynek włoski był objęty porozumieniem o podziale rynków ze względu na fakt jej obecności w klubie Europa–Japonia. W tych warunkach nie można uczynić Komisji zarzutu z okoliczności, że nie dokonała, na podstawie ust. 3 tiret pierwsze wytycznych, obniżenia wysokości grzywny w stosunku do Dalmine.

296 Tak więc, nawet gdyby wykazano w niniejszej sprawie, iż Dalmine dokonała ograniczonej ilości sprzedaży na innych rynkach wspólnotowych objętych naruszeniem, okoliczność byłaby wystarczająca, by poddać w wątpliwość jej odpowiedzialność, gdyż poprzez swą obecność na zebraniach klubu Europa–Japonia przychyliła się, a przynajmniej wywołała przekonanie pozostałych uczestników, że przychyla się, co do zasady, do treści sprzecznego z zasadami konkurencji porozumienia, które zostało tam zawarte. Z akt sprawy, w szczególności z danych zawartych w tabeli przedstawionej w motywie 68 zaskarżonej decyzji, wynika, że przewidziany w porozumieniu podział rynków został zastosowany w praktyce i że miał on niewątpliwie rzeczywisty wpływ na warunki konkurencji występujące na rynkach wspólnotowych.

297 W świetle powyższego Komisja mogła słusznie stwierdzić, w okolicznościach niniejszej sprawy, że ze względu na wagę należało ustalić tę samą wysokość grzywien nałożonych na każde z przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji. Należy ponadto stwierdzić, w zakresie w jakim ma to znaczenie dla sprawy, że Komisja nie naruszyła również w tym zakresie zasady równego traktowania.

298 Uwzględniając ogół przedstawionych powyżej argumentów i okoliczności, Sąd nie może, w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania, dokonać modyfikacji kwoty grzywien w niniejszej sprawie, ze względu na różnice w sytuacji i rozmiarach między przedsiębiorstwami będącymi adresatami zaskarżonej decyzji.

2. *W przedmiocie czasu trwania naruszenia*

Argumenty stron

299 Dalmine nie zgadza się z oceną Komisji co do okresu trwania naruszenia. Choć zebrania klubu Europa–Japonia rozpoczęły się w roku 1977, ze względu na porozumienia o samoograniczeniu wywozu zawarte pomiędzy Komisją i władzami japońskimi, okres trwania naruszenia mógł rozpocząć się dopiero z dniem 1 stycznia 1991 r. (motyw 108 zaskarżonej decyzji). Dalmine zarzuca Komisji, że pominęła w zaskarżonej decyzji okoliczność, iż w dniu 28 grudnia 1989 r. Komisja i rząd japoński przedłużyły porozumienia o samoograniczeniu wywozu do dnia 31 grudnia 1990 r.

300 Dalmine twierdzi ponadto, że okres trwania naruszenia zakończył się z upływem roku 1994, po pierwszych kontrolach przeprowadzonych przez Komisję w grudniu 1994 r. Twierdzi ona, że nigdy później nie uczestniczyła w żadnym spotkaniu z producentami japońskimi.

301 W każdym razie, w świetle wad postępowania administracyjnego, skarżącej nie można zarzucić naruszenia po kontrolach przeprowadzonych w dniach 1 i 2 grudnia 1994 r.

302 W konsekwencji okres trwania naruszenia zarzucanego Dalmine powinien zostać ograniczony do okresu krótszego niż cztery lata, pomiędzy dniem 1 stycznia 1991 r. i dniem 2 grudnia 1994 r. W świetle brzmienia wytycznych w sprawie obliczania grzywien byłoby to naruszenie o średnim okresie trwania, mogące prowadzić do zwiększenia o 10% rocznie lub o 30% ogółem. Dalmine zwraca się więc do Sądu o dokonanie przeglądu nałożonej na nią kwoty grzywny.

303 Komisja wskazuje, że zgodnie z wytycznymi w sprawie obliczania grzywien, naruszenia o okresie trwania między jednym rokiem a pięcioma latami (okres trwania zwany „średnim") może zwiększyć kwotę bazową grzywny o 50%. Co się tyczy początku naruszenia będącego przedmiotem niniejszego postępowania, ogranicza się ona do stwierdzenia, że ustaliła iż miał on miejsce w roku 1990.

304 Co się tyczy zakończenia naruszenia Komisja podkreśla okoliczność, że w swym oświadczeniu z dnia 17 września 1996 r. p. Verluca przyznał, że kontakty z przedsiębiorstwami japońskimi ustały od nieznacznie ponad roku (motyw 142 zaskarżonej decyzji). Jako że kontrole zostały przeprowadzone w grudniu 1994 r., Komisja prawidłowo ustaliła okres trwania naruszenia, którego dopuściła się Dalmine, na przynajmniej 5 lat, między latami 1990 i 1994 włącznie.

Ocena Sądu

305 Na wstępie należy stwierdzić, że w motywie 108 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że mogła stwierdzić istnienie naruszenia od roku 1977, lecz postanowiła tego nie uczynić ze względu na istnienie porozumień o samoograniczeniu. Tak więc w art. 1 zaskarżonej decyzji stwierdziła istnienie naruszenia od roku 1990. Należy uznać, że podejście to stanowi ustępstwo Komisji na korzyść przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji.

306 Należy stwierdzić, że żadna ze stron nie podniosła przed Sądem, iż w niniejszej sprawie należało ponownie rozważyć to ustępstwo. W konsekwencji badanie Sądu w ramach niniejszego postępowania nie może dotyczyć legalności lub słuszności tego ustępstwa, lecz wyłącznie kwestii, czy Komisja po wskazaniu go w sposób wyraźny w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji zastosowała je w niniejszej sprawie w prawidłowy sposób. W tym zakresie należy przypomnieć, że Komisja musi przedstawić precyzyjne i spójne dowody dla uzasadnienia pewności, iż doszło do naruszenia, ponieważ ciężar dowodu co do istnienia naruszenia, a zatem i jego okresu trwania, spoczywa na Komisji (wyroki Trybunału z dnia 28 marca 1984 r. w sprawach połączonych 29/83 i 30/83 CRAM i Rheinzink przeciwko Komisji, Rec. str. 1679, pkt 20 i z dnia 31 marca 1993 r. w sprawach połączonych C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 i C-125/85–C-129/85 Ahlström Osakeytiö i in. przeciwko Komisji, zwanych „Wood Pulp II", Rec. str. I-1307, pkt 127; wyroki Sądu z dnia 10 marca 1992 r. w sprawach połączonych T-68/89, T-77/89 i T-78/89 SIV i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1403, pkt 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249–250 i 322–328 i z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie T-62/98 Volkswagen przeciwko Komisji, Rec. str. II-2707, pkt 43 i 72).

307 Tak więc opisana powyżej koncesja czyni z okoliczności podnoszonego rozwiązania umów o samoograniczeniu, decydujące kryterium oceny, czy naruszenie miało miejsce w roku 1990. Ponieważ umowy te zostały zawarte na szczeblu międzynarodowym między rządem japońskim, reprezentowanym przez japońskie ministerstwo międzynarodowe handlu i przemysłu i Wspólnotą, reprezentowaną przez Komisję, należy stwierdzić, że ta ostatnia powinna była zachować dokumentację potwierdzającą datę zakończenia tych umów, zgodnie z zasadą dobrej administracji. Zatem powinna ona być w stanie przedstawić tę dokumentację przed Sądem. Jednakże Komisja stwierdziła przed Sądem, że przeprowadziła poszukiwania w swych archiwach, lecz nie była w stanie przedstawić dokumentów potwierdzających datę wygaśnięcia tych umów.

308 Choć strona skarżąca nie może w sposób ogólny przerzucić ciężaru dowodu na stronę pozwaną, powołując się na okoliczności, których nie jest w stanie udowodnić, ciężar dowodu nie może przemawiać w niniejszej sprawie na korzyść Komisji, gdy chodzi o datę rozwiązania porozumień międzynarodowych przez nią zawartych. Niewytłumaczalny brak zdolności Komisji do przedstawienia dotyczących jej

bezpośrednio dowodów pozbawia Sąd możliwości orzekania przy pełnej znajomości okoliczności sprawy w odniesieniu do daty rozwiązania umów. Przerzucenie konsekwencji tej niezdolności Komisji na przedsiębiorstwa będące adresatami zaskarżonej decyzji, które w odróżnieniu od pozwanej instytucji nie miały możliwości przedstawienia brakującego dowodu potwierdzającego datę wygaśnięcia umów, pozostawałoby w sprzeczności z zasadą dobrego administrowania wymiarem sprawiedliwości.

309 W tych warunkach należy stwierdzić, że wyjątkowo na Komisji spoczywał ciężar przedstawienia dowodu daty wygaśnięcia umów. Jednakże Komisja nie przedstawiła dowodu w zakresie daty, z którą ustało porozumienie o samoograniczeniu ani w zaskarżonej decyzji, ani przed Sądem.

310 W każdym razie, skarżący japońscy przedstawili dowody potwierdzające, że porozumienia o samoograniczeniu zostały przedłużone do dnia 31 grudnia 1990 r., przynajmniej po stronie Japonii, co potwierdza twierdzenie skarżącej w niniejszym postępowaniu (ww w. pkt 111 wyrok w sprawie JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 345). Należy stwierdzić, że w połączonych sprawach, w których wszystkie strony miały możliwość zapoznania się z całością akt sprawy, Sąd może z urzędu uwzględnić dowody zawarte w aktach równoległych spraw (zob. podobnie wyroki Sądu z dnia 13 grudnia 1990 r. w sprawie T-113/89 Nefarma et Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf przeciwko Komisji, Rec. str. II-797, pkt 1 i w sprawie T-116/89 Prodifarma i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-843, pkt 1). W niniejszej sprawie Sąd orzeka w ramach spraw połączonych dla celów postępowania ustnego, którego przedmiotem jest ta sama decyzja w przedmiocie naruszenia i w którym wszystkie strony skarżące wniosły o zmianę kwot wymierzonych im grzywien. Tak więc w niniejszej sprawie Sądowi znane są dowody przedstawione przez czterech skarżących japońskich.

311 Ponadto należy wskazać, że Dalmine zwróciła się do Sądu nie tylko o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w przedmiocie okresu trwania naruszenia

stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji, lecz ponadto o obniżenie — w ramach wykonywania przewidzianego w art. 229 WE nieograniczonego prawa orzekania — na podstawie art. 17 rozporządzenia nr 17 wysokości nałożonej na nią grzywny, w celu uwzględnienia skrócenia okresu trwania naruszenia. Konsekwencją nieograniczonego prawa orzekania Sądu jest to, że gdy dokonuje on zmiany zaskarżonego aktu w zakresie kwot nałożonych przez Komisję grzywien, musi on wziąć pod uwagę wszystkie istotne okoliczności faktyczne (pkt 282 powyżej, wyrok Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, pkt 692). W tych warunkach niewłaściwe byłoby dokonanie przez Sąd odrębnej oceny sytuacji każdej ze stron skarżących w okolicznościach niniejszej sprawy, przy ograniczeniu się wyłącznie do okoliczności faktycznych, na które powołały się przedstawiając swe żądania i z pominięciem tych okoliczności, które powołały inne strony skarżące.

312 Poza tym ani Dalmine, ani a fortiori Komisja nie twierdziły, że porozumienia o samoograniczeniu były wciąż w mocy w roku 1991.

313 W tych okolicznościach do celów niniejszego postępowania należy stwierdzić, że porozumienia o samoograniczeniu zawarte pomiędzy Komisją a władzami japońskimi pozostawały w mocy w roku 1990.

314 Z powyższego wynika, że w świetle ustępstwa poczynionego przez Komisję w zaskarżonej decyzji okres trwania naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji musi zostać zredukowany o jeden rok. Tak więc należy stwierdzić nieważność art. 1 zaskarżonej decyzji, w zakresie w jakim stwierdza istnienie zarzucanego Dalmine naruszenia przed dniem 1 stycznia 1991 r.

315 Co się tyczy końcowej daty naruszenia, należy stwierdzić, że na rozprawie — w odpowiedzi na pytanie Sądu — Komisja wskazała, że w zaskarżonej decyzji rok

1995 nie został uwzględniony dla celów obliczenia wysokości grzywien. Dalmine następnie stwierdziła, że akceptuje tę interpretację zaskarżonej decyzji.

316 Tak więc jedyny spór między stronami niniejszego postępowania dotyczy tego, czy Komisja mogła stwierdzić występowanie naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, po dacie kontroli w dniach 1 i 2 grudnia 1994 r. W pkt 112 powyżej uznano, że argumentacja Dalmine nie jest istotna w przedmiocie naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji, gdyż naruszenie to trwało tylko około trzydziestu dni po kontrolach. W każdym razie, nawet zakładając, że argumenty Dalmine w tym zakresie byłyby zasadne, nie można by dokonać zmiany wysokości wymierzonej jej grzywny dla uwzględnienia tak nieznacznej różnicy w okresie trwania.

317 Z powyższego wynika, że okres trwania, który należy stwierdzić w odniesieniu do naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, wynosi cztery lata, od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 1 stycznia 1995 r. Tak więc wysokość grzywny nałożonej na Dalmine należy obniżyć w celu uwzględnienia tej okoliczności.

3. *W przedmiocie nieuwzględnienia niektórych okoliczności łagodzących*

Argumenty stron

318 Dalmine zarzuca Komisji, że nie uwzględniła okoliczności łagodzących, które uzasadniały obniżenie kwoty grzywny. Prawdą jest, że Komisja uwzględniła tytułem okoliczności łagodzących kryzysową sytuację przemysłu metarulgicznego i obniżyła kwotę grzywny o 10%. Jednakże, zdaniem Dalmine, inne okoliczności uzasadniały dokonanie znaczniejszego obniżenia wysokości nałożonej na nią grzywny.

319 Konkretnie Dalmine wskazała na swą małą i wyłącznie pasywną rolę w naruszeniu, nieznaczne skutki naruszenia, jak również natychmiastowe zaprzestanie naruszenia przy pierwszych kontrolach Komisji w dniach 1 i 2 grudnia 1994 r. Ponadto podnosi ona, że uwzględniając strukturę rynku i konkurencji panującej tak na rynku włoskim, jak i w całej Wspólnocie, nie można jej zarzucić, że dopuściła się naruszenia umyślnie.

320 Wobec braku uwzględnienia tych okoliczności, kwota nałożonej grzywny jest rażąco dysproporcjonalna w stosunku do udziału skarżącej w naruszeniu. Dalmine wskazuje, że kwota bazowa grzywny jest równa 16% całkowitych dochodów z dokonanej przez nią sprzedaży w roku 1998 produku objętego postępowaniem (179,5 mld lirów) na rynku światowym, i 38% sprzedaży na rynku wspólnotowym oraz 95% sprzedaży w okresie objętym naruszeniem w Niemczech, we Francji, Włoszech i w Zjednoczonym Królestwie.

321 Według Komisji okoliczność zakończenia bezprawnego postępowania po pierwszych inspekcjach nie jest okolicznością łagodzącą. Ponadto stwierdza ona, że drugorzędna rola i rzekoma autonomia skarżącej w ramach kartelu mają znikome znaczenie.

322 Dalmine nie może ograniczyć swojej odpowiedzialności poprzez wskazanie odpowiedzialności pozostałych przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji. Nigdy w sposób otwarty nie odcięła się od kartelu i nie ograniczała się do roli pasywnej. Przeciwnie, zaproponowała rozwiązanie „na poziomie europejskim" kwestii powstałych w wyniku wycofania się z rynku przez Corusa.

323 Komisja twierdzi, że umyśly charakter zarzucanego Dalmine naruszenia jest niewątpliwy oraz że nie jest konieczne dowiedzenie, że skarżąca świadomie naruszyła art. 81 ust. 1 WE. Przeciwnie, wystarczając jest wykazanie, że nie mogła

nie wiedzieć, iż celem przedmiotowego postępowania było ograniczenie konkurencji (wyroki Trybunału z dnia 11 lipca 1989 r. w sprawie 246/86 Belasco i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 2117, pkt 41 i z dnia 1 lutego 1978 r. w sprawie 19/77 Miller przeciwko Komisji, Rec. str. 131). Jest mało prawdopodobnę, by przedsiębiorstwo takie jak Dalmine nie zdawało sobie sprawy z najbardziej elementarnych przepisów obowiązujących w zakresie zakazu praktyk ograniczających konkurencję (zob. w tym zakresie ust. 1 lit. A) wytycznych w sprawie obliczania grzywien).

Ocena Sądu

324 Na wstępie należy przypomnieć, że w niniejszej sprawie Komisja dokonała obniżenia o 10% wysokości grzywny tytułem okoliczności łagodzących, w postaci kryzysu, który dotknął przemysł metalurgiczny w okresie, którego dotyczy stan faktyczny w niniejszej sprawie.

325 Należy również przypomnieć, że ustalając kwoty grzywien, Komisja musi postępować zgodnie ze swoimi wytycznymi. Jednakże wytyczne w sprawie obliczania grzywien nie przewidują, że Komisja powinna zawsze odrębnie uwzględnić każdą z okoliczności łagodzących wymienionych w pkt 3. Rzeczony pkt 3 zatytułowany: „[o]koliczności łagodzące", przewiduje „obniżenie bazowej kwoty ze względu na szczególne okoliczności łagodzące takie jak na przykład: [...]".Należy stwierdzić, że choć okoliczności wymienione w pkt 3 wytycznych w sprawie obliczania grzywien należą z pewnością do tych, które mogły zostać uwzględnione przez Komisję w niniejszej sprawie, to nie jest ona zobowiązana do automatycznego zastosowania dodatkowej obniżki z tego tytułu, w sytuacji gdy przedsiębiorstwo przedstawia dowody wskazujące na istnienie jednej z tych okoliczności. Słuszność ewentualnego obniżenia kwoty z tytułu okoliczności łagodzących musi być oceniana z ogólnego punktu widzenia z uwzględnieniem ogółu istotnych okoliczności sprawy.

326 Należy przypomnieć w tym kontekście orzecznictwo poprzedzające przyjęcie wytycznych w sprawie obliczania grzywien, zgodnie z którym Komisja dysponuje swobodą uznania pozwalającą jej na uwzględnienie lub pominięcie pewnych okoliczności podczas ustalania wysokości grzywien, które zamierza nałożyć, w szczególności w zależności od okoliczności sprawy (zob. w tym zakresie ww. w pkt 54 postanowienie w sprawie SPO i inni przeciwko Komisji, ww. w pkt 282 wyrok w sprawie Ferriere Nord przeciwko Komisji, pkt 32 i 33 oraz ww. w pkt 282 wyrok sprawie Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, pkt 465; zob. również w tym zakresie ww. w pkt 282 wyrok KNP BT przeciwko Komisji, pkt 68). Tak więc, wobec braku w wytycznych wskazówki o imperatywnym charakterze w odniesieniu do okoliczności łagodzących, które mogą zostać uwzględnione, należy stwierdzić, że Komisja zachowała pewien margines swobody uznania, o charakterze generalnym, zakresu ewentualnego obniżenia wysokości grzywien tytułem okoliczności łagodzących.

327 W każdym razie, gdy chodzi o argumentację Dalmine co do jej nieznacznej i pasywnej roli w naruszeniu wskazanym w art. 1 zaskarżonej decyzji, jak również jej rzekomej autonomii działania, wystarczy wskazać, że odpowiedź w tym zakresie została już przedstawiona w pkt 258–272 powyżej.

328 Gdy chodzi o niezwłoczne zaprzestanie naruszeń, należy stwierdzić, że „zaprzestanie naruszeń począwszy od pierwszych interwencji Komisji", o którym mowa w pkt 3 wytycznych w sprawie obliczania grzywien, nie może logicznie stanowić okoliczności łagodzącej, jeżeli istnieją powody by przypuszczać, że przedsiębiorstwa, których dotyczy sprawa zostały nakłonione do zaprzestania sprzecznych z zasadami konkurencji zachowań rzeczonymi interwencjami. Wydaje się, że celem tego przepisu jest zachęcenie przedsiębiorstw do zaprzestania ich sprzecznego z zasadami konkurencji zachowania, niezwłocznie ze wszczęciem przez Komisję dochodzenia w tym zakresie.

329 Z powyższego wynika w szczególności, że obniżenie wysokości grzywny z tego tytułu nie może zostać dokonane w sytuacji, gdy naruszenie zostało zakończone przed datą pierwszych interwencji Komisji lub gdy ugruntowana decyzja o jego zakończeniu została przez te przedsiębiorstwa podjęta przed tą datą.

330 Dokonanie obniżenia w takich okolicznościach pokrywałoby się z uwzględnieniem na podstawie wytycznych w sprawie obliczania grzywien czasu trwania naruszenia, przy obliczaniu grzywien. Uwzględnienie to ma właśnie na celu surowsze ukaranie przedsiębiorstw, które naruszają postanowienia o ochronie konkurencji przez dłuższy okres niż tych, których naruszenia mają krótki okres trwania. Tak więc obniżenie kwoty grzywny z tego względu, że przedsiębiorstwo zaprzestało zachowań powodujących naruszenia przed pierwszymi kontrolami ze strony Komisji miałoby skutek w postaci dwukrotnego uprzywilejowania podmiotów odpowiedzialnych za naruszenia o krótkim okresie trwania.

331 Należy wskazać w niniejszej sprawie, że w powołanym w pkt 111 powyżej wyroku JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Sąd — w świetle zarzutów i argumentów skarżących w tych sprawach — stwierdził, że nie można im zarzucić naruszenia pod dniu 1 lipca 1994 r., jako że nie było żadnego dowodu, iż jesienią roku 1994 miało miejsce — zgodnie z dotychczasową praktyką — spotkanie klubu Europa–Japonia. Z okoliczności tych wynika, że gdy Komisja przystąpiła do kontroli w dniach 1 i 2 grudnia 1994 r., naruszenia prawdopodobnie zaprzestano, a przynajmniej było ono w trakcie zakończenia.

332 Wynika z tego, że okoliczność, iż bezprawne zachowania stanowiące naruszenie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji nie były kontynuowane po dniu pierwszych kontroli przeprowadzonych przez Komisję, nie uzasadnia w okolicznościach niniejszej sprawy obniżenia grzywny nałożonej na Dalmine.

333 Co się tyczy argumentów Dalmine, że nie dopuściła się naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji umyślnie, należy stwierdzić, że Komisja wykazała, iż przystąpiła ona do porozumienia, którego cel był sprzeczny z zasadami konkurencji. W przypadku porozumień, których celem jest ograniczenie konkurencji, udział w nim przedsiębiorstwa może mieć wyłącznie charakter umyślny, niezależnie od towarzyszących temu udziałowi powodów o charakterze strukturalnym. Ponadto z orzecznictwa wynika, że przedsiębiorstwa nie mogą uzasadniać uczestnictwa w naruszeniu przepisów o ochronie konkurencji, twierdząc, że zostały popchnięte do tego zachowaniem innych podmiotów gospodarczych (zob. w tym zakresie ww. w pkt 44 wyrok Cement, pkt 2557). Tak więc Dalmine nie może powołać się na strukturę rynku lub zachowanie swych konkurentów w celu uwolnienia się od zarzutów w niniejszej sprawie.

334 W świetle powyższego i przy uwzględnieniu okoliczności, że Komisja obniżyła już grzywny w celu uwzględnienia okoliczności łagodzącej w postaci kryzysu gospodarczego w sektorze rur ze stali (zob. motywy 168 i 169 zaskarżonej decyzji), należy oddalić zarzuty Dalmine oparte na braku dodatkowego obniżenia tytułem innych powołanych okoliczności łagodzących.

4. *W przedmiocie współpracy Dalmine w toku postępowania administracyjnego*

Argumenty stron

335 Dalmine twierdzi, że Komisja nie zastosowała się do postanowień komunikatu w sprawie współpracy oraz że naruszyła zasadę równego traktowania. Oceniając, że znajduje się w sytuacji porównywalnej do Valloureca, Dalmine zarzuca Komisji, że

nie obniżyła wysokości nałożonej na nią grzywny tytułem współpracy w toku dochodzenia.

336 Przypomina ona w szczególności, że w dniu 4 kwietnia 1997 r. w odpowiedzi na pytania Komisji podczas pierwszych kontroli, wskazała ona Komisji, co następuje:

„[Zasady podstawowe] mogą odzwierciedlać pozycję wspólnotowego sektora rur ze stali bez szwu [...] [P]ozycja ta ukształtowała się w oparciu o dwa elementy: realizację procesu racjonalizacji [...]; kontakty z przemysłem japońskim, którego zdolności produkcyjne przekraczały popyt. Kontakty te dotyczyły wywozu rur (w szczególności przeznaczonych dla przemysłu naftowego) do obszarów innych niż WE (Rosja i Chiny) oraz miały również na celu ograniczenie eksportu rur do WE po zamknięciu zakładów [Corusa] i w konsekwencji ochronę wspólnotowego przemysłu rur bez szwu" (załącznik nr 3 do skargi i motyw 65 zaskarżonej decyzji).

337 Powyższe wskazówki przedstawiają zakres współpracy skarżącej w dochodzeniu. Żaden obiektywny powód nie uzasadnia odmiennego traktowania Valloureca i Dalmine w tym zakresie.

338 Komisja nie zgadza się z tymi zarzutami i odsyła do motywów 172 i 173 zaskarżonej decyzji zawierających uzasadnienie decyzji o nie zastosowaniu dodatkowego obniżenia wysokości grzywny. Przypomina ona, że takie obniżenie może zostać przyznane wyłącznie przedsiębiorstwom, które poprzez aktywną współpracę ułatwiły stwierdzenie naruszenia (ww. w pkt 277 wyrok SCA Holding przeciwko Komisji, pkt 156). Współpraca Dalmine nie została ustalona w ramach dochodzenia,

gdyż przedsiębiorstwo to ograniczyło się do niezaprzeczenia zaistnieniu okoliczności stwierdzonych przez Komisję.

339 Postawa Valloureca nie może być porównywana do postawy Dalmine. Vallourec był jedynym przedsiębiorstwem, które informowało o istotnych elementach odnośnie istnienia i treści ukaranego porozumienia. Elementy te znacznie ułatwiły zadanie Komisji w zakresie stwierdzenia naruszenia.

Ocena Sądu

340 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach oceny współpracy ze strony przedsiębiorstw Komisja nie może naruszać zasady równego traktowania stanowiącej ogólną zasadę prawa wspólnotowego, która zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jest naruszona, gdy porównywalne sytuacje są traktowane w sposób odmienny lub gdy sytuacje odmienne są traktowane w sposób identyczny, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (wyrok Sądu z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawach połączonych T-45/98 i T-47/98 Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, Rec. str. II-3757, pkt 237 i cytowane tam orzecznictwo).

341 Należy również przypomnieć, że dla uzasadnienia obniżenia wysokości grzywny ze względu na współpracę, zachowanie przedsiębiorstwa musi ułatwiać zadanie Komisji polegające na stwierdzeniu i ukaraniu naruszeń wspólnotowych reguł ochrony konkurencji (wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-347/94 Mayr-Melnhof przeciwko Komisji, Rec. str. II-1751, pkt 309 i cytowane tam orzecznictwo).

342 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że oświadczenia p. Verluki, złożone w charakterze przedstawiciela Valloureca w odpowiedzi na pytania przedstawione tej spółce przez Komisję stanowią kluczowe dowody zawarte w aktach niniejszej sprawy.

343 Jest prawdą, że w zakresie, w jakim przedsiębiorstwa dostarczają Komisji, na tym samym stadium postępowania administracyjnego i w analogicznych okolicznościach, podobne informacje co do przedstawianych im zarzutów, zakres współpracy z ich strony powinien zostać uznany za porównywalny (zob. per analogiam, ww.w pkt 340 wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 243 i 245).

344 Jednakże o ile przedstawione przez Dalmine odpowiedzi były w pewnym stopniu użyteczne dla Komisji, stanowiły one wyłącznie potwierdzenie, w sposób mniej precyzyjny i mniej wyraźny, niektórych informacji dostarczonych uprzednio przez Valloureca w oświadczeniach p. Verluki.

345 Tak więc należy stwierdzić, że informacje dostarczone Komisji przez Dalmine przed przesłaniem jej pisma w sprawie przedstawienia zarzutów nie są porównywalne do informacji dostarczonych przez Valloureca i nie są wystarczające, by uzasadnić obniżenie grzywny nałożonej na Dalmine w zakresie przekraczającym 20% obniżki, którą przyznano jej za niezaprzeczenie okolicznościom faktycznym. O ile rzeczony brak zaprzeczenia okolicznościom faktycznym mógł znacznie ułatwić pracę Komisji, tego samego nie można powiedzieć o informacjach dostarczonych przez Dalmine przed wydaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów.

346 Tak więc niniejszy zarzut musi zostać oddalony.

W przedmiocie obliczenia grzywny

347 Z powyższego wynika, że nałożona na Dalmine kwota grzywny powinna zostać obniżona w celu uwzględnienia okoliczności, że czas trwania naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji został ustalony w niniejszej sprawie na cztery, a nie na pięć lat.

348 Jako że co do samej metody obliczenia wysokości grzywny wskazanej w wytycznych i zastosowanej w niniejszej sprawie przez Komisję nie przedstawiono zarzutów, Trybunał, wykonując swe nieograniczone prawo orzekania, stwierdza, że należy zastosować tę metodę w odniesieniu do wniosku przedstawionego w poprzednim punkcie.

349 Tak więc bazowa kwota grzywny ustalona na 10 mln EUR, powiększona o 10% za każdy rok trwania naruszenia, tj. o 40% ogółem, daje kwotę 14 mln EUR. Ta kwota podlega następnie — zgodnie z motywami 168 i 169 zaskarżonej decyzji — obniżeniu o 10% ze względu na okoliczności łagodzące, oraz o 20% ze względu na współpracę, prowadząc do ostatecznej kwoty dla Dalmine w wysokości 10 080 000 EUR zamiast 10 800 000 EUR.

W przedmiocie kosztów

350 Zgodnie z art. 87 § 3 regulaminu Sądu w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron Sąd może postanowić, że koszty zostaną podzielone albo że każda ze stron poniesie własne koszty. Ponieważ w niniejszej sprawie jedno lub kilka żądań każdej ze stron nie zostało uwzględnionych, skarżąca i Komisja poniosą odpowiednio własne koszty.

Z powyższych względów,

SĄD (druga izba)

orzeka, co następuje:

1) **Stwierdza się nieważność art. 1 ust. 2 decyzji Komisji 2003/382/WE z dnia 8 grudnia 1999 r. odnośnie postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (Sprawa IV/E-1/35.860-B — Rury ze stali bez szwu), w zakresie w jakim stwierdza on występowanie przed dniem 1 stycznia 1991 r. naruszenia zarzucanego skarżącej w tym przepisie.**

2) **Kwota grzywny nałożonej na skarżącą na mocy art. 4 decyzji nr 2003/382 zostaje ustalona na 10 080 000 EUR.**

3) **Skarga zostaje oddalona w pozostałej części.**

4) **Skarżąca i Komisja poniosą własne koszty.**

Forwood Pirrung Meij

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 8 lipca 2004 r.

Sekretarz

H. Jung

Prezes

J. Pirrung

Spis treści

Okoliczności faktyczne i przebieg postępowania ..... II - 2406

Postępowanie przed Sądem ..... II - 2407

Żądania stron ..... II - 2407

W przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji ..... II - 2408

1. W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu przepisów proceduralnych w toku postępowania administracyjnego ..... II - 2408

W przedmiocie legalności pytań przedstawionych przez Komisję w toku dochodzenia ..... II - 2408

Argumenty stron ..... II - 2408

Ocena Sądu ..... II - 2410

W przedmiocie zgodności pisma w sprawie przedstawienia zarzutów i zaskarżonej decyzji w przedmiocie wskazanych dowodów ..... II - 2412

Argumenty stron ..... II - 2412

Ocena Sądu ..... II - 2414

W przedmiocie dopuszczalności niektórych dowodów ..... II - 2415

W przedmiocie dokumentu „Klucz podziału" ..... II - 2416

Argumenty stron ..... II - 2416

Ocena Sądu ..... II - 2417

W przedmiocie protokołów z przesłuchań byłych dyrektorów Dalmine ... II - 2418

Argumenty stron ..... II - 2418

Ocena Sądu ..... II - 2420

W przedmiocie legalności decyzji Komisji z dnia 25 listopada 1994 r. w sprawie kontroli ..... II - 2422

Argumenty stron ..... II - 2422

Ocena Sądu ..... II - 2424

W przedmiocie dostępu do akt ..... II - 2427

Argumenty stron ..... II - 2427

Ocena Sądu ..... II - 2428

2. W przedmiocie zarzutów dotyczących istoty sprawy ..... II - 2432

W przedmiocie zbędnego uzasadnienia zaskarżonej decyzji ..... II - 2432

Argumenty stron ..... II - 2432

Ocena Sądu ..... II - 2434

W przedmiocie naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji (klub Europa– Japonia) ..... II - 2434

W przedmiocie zarzutów dotyczących analizy odnośnego rynku i zachowania na tym rynku adresatów zaskarżonej decyzji. ..... II - 2434

Argumenty stron ..... II - 2434

Ocena Sądu ..... II - 2437

W przedmiocie udziału Dalmine w naruszeniu ..... II - 2441

Argumenty stron ..... II - 2441

Ocena Sądu ..... II - 2441

W przedmiocie naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji ..... II - 2442

W przedmiocie klauzul umowy o dostawy zawartej pomiędzy Corusem i Dalmine ..... II - 2442

Argumenty stron ..... II - 2442

Ocena Sądu ..... II - 2446

W przedmiocie zarzutów dotyczących istnienia porozumienia i udziału w nim Dalmine ..... II - 2450

Argumenty stron ..... II - 2450

Ocena Sądu ..... II - 2455

W przedmiocie zarzutów dotyczących odnośnego rynku i związku z naruszeniem wskazanym w art. 1 zaskarżonej decyzji ..... II - 2461

Argumenty stron ..... II - 2461

Ocena Sądu ..... II - 2462

W przedmiocie wniosku o uchylenie grzywny lub obniżenie jej wysokości ..... II - 2466

1. W przedmiocie wagi naruszenia ..... II - 2467

W przedmiocie definicji odnośnego rynku i skutków naruszenia ..... II - 2467

Argumenty stron ..... II - 2467

Ocena Sądu ..... II - 2469

W przedmiocie indywidualnego zachowania przedsiębiorstw i braku rozróżnienia ze względu na wielkość przedsiębiorstw ..... II - 2474

Argumenty stron ..... II - 2474

Ocena Sądu ..... II - 2476

2. W przedmiocie czasu trwania naruszenia ..... II - 2482

Argumenty stron ..... II - 2482

Ocena Sądu ..... II - 2483

3. W przedmiocie nieuwzględnienia niektórych okoliczności łagodzących ..... II - 2487

Argumenty stron ..... II - 2487

Ocena Sądu ..... II - 2489

4. W przedmiocie współpracy Dalmine w toku postępowania administracyjnego ... II - 2492

Argumenty stron ..... II - 2492

Ocena Sądu ..... II - 2494

W przedmiocie obliczenia grzywny ..... II - 2496

W przedmiocie kosztów ..... II - 2496